अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ३९ / अंक : ४५ / २०७९ असार १० गते शुक्रबार / June 24, 2022 / मूल्य रू. १०/-

जनतालाई मारेर व्यापारी पोस्दै निगम

काठमाडौ । पछिल्लो समयमा पाँच दलीय गठबन्धनको शेर बहादुर देउवा नेतृत्वको सरकार नेपाली जनताको लागि अभिसाप बन्दै गएको छ । मूल्यबृद्धिले गर्दा जनताको चुल्हो बन्द हुने अवस्थामा पुगेपनि सरकार भने रमिते बनिरहेको छ । सरकारका मन्त्रीहरू भने मूल्यृद्धि नियन्त्रण गर्ने दायित्व सरकारको नभएको अभिव्यक्ति दिन थालेका छन् । दिनप्रतिदिन पेट्रोलियम पर्दार्थको मूल्यबृद्धि भईरहेको छ । सर्वसाधारण जनताले सवारी सधान प्रयोग गर्न समेत नसक्ने अवस्थामा पुगेका छन् । पेट्रोल डिजेलमा भएको मूल्यबृद्धिले गर्दा त्यसको प्रत्यक्ष मार जनताको चुल्होमा परेको छ । सरकारले पेट्रोलिमय पदार्थमा लगाएको कर हटाएर जनतालाई राहत दिन सक्ने अवस्था रहेको भएपनि सरकार भने आफूले लगाएको कर हटाउने पक्षमा नदेखिएकोले गर्दा जनता

>>> बाँकी ८ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

वाम एकतालाई देखाएर धेरै सिट हत्याउने दाउमा दाहाल-नेपाल

देउवालाई सिट बाँडफाँड गर्न फलामको च्युरा चपाउनु सरह

काठमाडौ । स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भई नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूले पदभार ग्रहण गरिसकेका छन् । स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भईसकेको अवस्थामा निर्वाचन आयोग भने अब प्रदेशसभा र संघीय संसदको निर्वाचन गराउने कार्यमा जुटेको छ । निर्वाचन आयोगले सरकारलाई प्रदेशसभा र संघीय संसदको निर्वाचन आउँदो कार्तिक महिनाको अन्तिम हप्ता वा मंसिरको पहिलो हप्तामा गराउने गरी मिति तोक्न आग्रह गरेको छ भने सरकारले आजसम्म मिति तोकेको छैन ।

निवाचनको मिति घोषणा नहुँदै राजनीतिक दलहरू भने जोड घटाउमा लागेका छन् । पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेका दलहरू नेपाली कांग्रेस, माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी, जनता समाजवादी र राष्ट्रिय जनमोर्चा प्रदेशसभा र संघीय संसदको निर्वाचनमा पनि गठबन्धन नै गरेर निर्वाचनमा जाने रणनीतिमा देखिएका छन् । पछिल्लो समयमा गठबन्धनमा रहेका दलहरू सिट बाँडफाँडको दाउपेचले समिकरण फेरिन सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । सत्ताधारी दलहरूले यस अघि नै ठबन्धन नै गरेर निर्वाचनमा जाने सहमति गरिसकेका भएपनि नेपाली कांग्रेसले भने एक्लै बहुमत नजिक पुग्ने रणनीतिमा रहेको छ ।

संघीय संसदमा प्रत्यक्षतर्फ १ सय ६५ सिट रहेको छ भने समानुपातिक तर्फ १ सय १० सिट रहेको छ । नेपाली कांग्रेसले ९० देखि १०० सिट आफूँले लिएर बाँकी सिट गठबन्धनमा रहेका दलहरूलाई दिन चाहिरहेको छ भने अन्य दलले त्यो प्रस्ताव स्वीकार गर्न सक्ने अवस्था देखिएको छैन । कांग्रेस अहिलेको गठबन्धनकै सहारामा पुन सत्तामा जाने रणनीतिमा रहेको छ । माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृतलाई गठबन्धन नभई भएको छैन त्यस कारण उनीहरू सम्मानजनक सिटको बाँडफाँड हुनुपर्ने बताइरहेका छन् । कांग्रेसले भने गठबन्धनमा रहेका दलहरूलाई अन्यन्त्र जान नदिने रणनीति समेत लिएको हुनाले सिट संख्या कम लिएर भएपनि गठबन्धनलाई कायमै राख्नुपर्ने बताउन थालेको छ ।

माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टी भने अहिले नै सिटको बाँडफाँड हुनुपर्ने पक्षमा रहेका छन् । २०७४ सालको निर्वाचनमा नेकपा एमालेले प्रत्यक्षतर्फ ६८ सिट कांग्रेसको २३, एकीकृत समाजवादीको १२, माओवादीको

>>> बाँकी ८ पेजमा

आफ्नो अपराध लुकाउन निलम्बन

काठमाडौं । विभिन्न क्षेत्रबाट पर्यटनमन्त्री प्रेम आलेलाई बर्खास्त गर्न माग भईरहेको बेला मन्त्री आलेकै प्रस्तावमा सोमबार बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले नेपाल एआरलाइन्सका कार्यकारी अध्यक्ष युवराज अधिकारीलाई निलम्बन गर्ने निर्णय गरेको छ । अब सरकारले अध्यक्ष अधिकारीलाई स्पष्टीकरण सोधेर प्रक्रिया पूरा गरी पदबाट हटाउन अर्को निर्णय गर्नुपर्ने हुन्छ ।

गत मंसिर ८ गते पर्यटन मन्त्री आलेकै प्रस्तावमा अधिकारी नेपाल एअरलाइन्सको कार्यकारी अध्यक्षमा नियुक्त भएका थिए । छोटो समयमै मन्त्री आले र कार्यकारी अध्यक्ष अधिकारीबीचको सम्बन्ध विग्रिएपछि केही दिन पहिला मन्त्री आलेले अध्यक्ष अधिकारीलाई आफ्नो कार्यकक्षमा बोलाएर अपशब्द प्रयोग गर्दै हातपात समेत गरेको अडियो बाहिर आएपछि मन्त्री आले अध्यक्ष अधिकारीप्रति क्रुद्ध बनेका थिए । नेपाल एयरलाइन्स

>>> बाँकी ८ पेजमा

गठबन्धन ओली निर्णयमा फर्क्यो

काठमाडौं । केपी ओली सरकारले नागरिकता बिधेयकमा राष्ट्रघात गऱ्यो भन्ने पार्टीहरू ५ दलीय गठबन्धन बनाएर परमादेश सरकार चलाइरहेका छन् । यो गठबन्धन सरकारले तत्कालीन ओली सरकारले अगाडि बढाएको नागरिकता बिधेयक अगाडि बढाउने निर्णयमा गरेको छ । अनि ओली अग्रगमनकारी कि यो गठबन्धनकारी सरकार ? यो ५ दलीय गठबन्धनले हिजो ओली कालमा नागरिकता बिधेयक बिरूद्धको बिरोध र बिष बमन के का लागि थियो ?

यो ५ दलीय गठबन्धनमा नैतिकता भन्ने केही बाँकी छ र ?

हुन त भ्रष्टाचारमा चुर्लुम्मै डुबेको र न्यायालयमा

>>> बाँकी ८ पेजमा

राष्ट्रघात गरेरै भएपनि आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्ने ?

काठमाडौ । अमेरिकी मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेशन परियोजना -एमसीसीपछि फेरी अमेरिकी सरकारको नेसनल गार्ड स्टेट पार्टनरसिप (एसपीपी) सम्बन्धी अर्को विवादले नेपालको राजनीतिक बृत्तलाई हल्लाईदिएको छ । प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवा अमेरिकाको भ्रमणमा जान लागेका बेलामा एसपीपी काण्डले चर्चा पाएको छ ।

सरकार र राजनीतिक दलका नेता तत्कालको स्वार्थ र लेनदेनमा यति विधि लम्पट छन् कि त्यस बाहेकका अन्य सबै विषयहरू उनीहरूलाई आवश्यकता मात्र होइन वाहियात नै लाग्छ । त्यही कारणले गर्दा अहिले नेपालको राजनीति बौद्धिक विचार विमर्शबाट यति टाढा कहिल्यै पुगेको थिएन । सत्तामा नपुगेसम्म राष्ट्रवादको कुरा गर्नेहरूले नै सत्तामा पुगेपछि राष्ट्रघात गर्ने प्रयास गरिरहेका हुनाले जनतामा निराशा छाएको छ । स्थानीय तहको निर्वाचनमा गठबन्धन गरेर स्थानीय तहको चुनावमा गएका दलहरूले गठबन्धनकै बलमा केही बढी सिट संख्या हाँसिल गरेका र त्यसमा पनि कांग्रेसले गठबन्धनको फाइदा राम्रोसँग उठाएको हुनाले ऊ हौसिएको छ । कांग्रेसले जनताले हामीलाई मन पराएर मतदान हाम्रो पक्षमा गरेका हुन् भनिरहेका भएपनि वास्तवमा त्यो सत्य होइन । पाँच दलीय गठबन्धन गरिएको हुनाले मात्र कांग्रेसले बढी स्थानमा निर्वाचन जितेको हो

>>> बाँकी ८ पेजमा

मन्त्रीहरूको उदण्डता प्रधानमन्त्री मौन

काठमाडौ । बजेट निर्माणको क्रममा अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माले अनाधिकृत व्यक्तिलाई करको दरमा हेरफेर गर्ने अधिकार प्रदान गरेर राजस्वमा दरमा अनाधिकृत व्यक्तिलाई मन्त्रालयमा प्रवेश गराएको घटनाले प्रतिनिधिसभामा सत्ता पक्ष र विपक्षी दलका नेताहरूले चर्को विरोध गरे । तर त्यस विषयलाई प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले नसुनेझैँ गरे । केही दिन पहिला पर्यटनमन्त्री प्रेम आलेले आफ्नै कार्यकक्षमा बोलाएर नेपाल एयरलाइन्सका कार्यकारी अध्यक्ष युवराज अधिकारीमाथि अश्लिल शब्द प्रयोग गर्दै हातपात नै गरेको अडियो सार्वजनिक भयो । तर मन्त्री आलेलाई कुनै कारबाही भएन । त्यही विषयलाई लिए र कानुन व्यावसायीहरूले संसद सचिवालयमा आले विरूद्ध उजुरी दर्ता गराएका छन् ।

लुम्बिनी प्रदेशकी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या राज्यमन्त्री विमला खत्री वलीले कथित प्रेमीको घरमा गएर महिला तथा बालबालिका कुटपिट गरिन् । उनले कुटपिट गरेको भिडियो भाइरल बन्यो त्यो समेत प्रधानमन्त्री देउवाले सुनेनन् र देखेनन् । गण्डकी प्रदेशका खेलकूद मन्त्री दिपक मनाङ्गे भनेर चिनिने राजिव गुरूङले गत चैत्र २२ गते मन्त्रालयको शाखा अधिकृत एवं सूचना अधिकारी समेत रहेका प्रकाश अधिकारीलाई मन्त्रालयमै कुटपिट गरे । कर्मचारीलाई कुटपिट गर्ने मन्त्रीमाथि कुनै कारबाही भएन । यसरी सरकारका मन्त्रीहरू असनका छाडा साँढे जस्ता भएर प्रस्तुत हुँदासम्म प्रधानमन्त्री देउवा चुप रहनुको एउटै उदेश्य हो । सत्तामा टिकिरहने

>>> बाँकी ८ पेजमा

इच्छाराज मुद्दामा १० करोडको डिल

काठमाडौं । ९ महिनादेखि निक्षेपकर्ताको अरवौं रकम हिनामिनामा जेलवासमा रहेका इच्छाराज तामाङलाई जेलमुक्त गर्न अधिवक्ता रूद्र पोखरेल र जिल्ला अदालतका न्यायाधीश राजकुमार कोइरालाबीचको टेलिफोन वार्ता सार्वजनिक भएपछि नेपालमा न्याय खसी बजारजस्तो भइसकेको खुलस्त हुनपुगेको छ ।

यो अडियो वार्ता सार्वजनिक भएपछि नेपालको कानुन व्यवस्था, न्यायाधीश र वकिलको स्वच्छताको आन्दोलन सबै स्वार्थको पोको हो भन्ने प्रष्ट भएको छ ।

जनताको निक्षेप हिनामिना गर्ने इच्छाराज तामाङलाई १० करोडसम्मको डिल गरेर, सबै न्यायाधीशलाई समेत मिलाइसकेको भनेका मात्र छैनन्, यस्तो अवसर फेरि फेरि नआउनेसमेत लोभ देखाएका छन् ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

'चार वर्षपछि पकोडा बेच्नुपर्छ' को हुन् अग्निपथ विरोधी आन्दोलनकारी ?

चौधरी जी,

पटना : रोहित कुमार विगत चार वर्षदेखि भारतीय सेनामा भर्ना हुने तयारीमा छन् । उनको किसान परिवार हो । गरिबी निरन्तर साथी हो। उनीहरू बिहारको बेगुसराय जिल्लाको आनन्दपुर गाउँमा बस्छन्।

सेनाको लागि "कट अफ मार्क" को कुनै प्रश्न नै छैन, त्यसैले कुमारले सिपाही बन्ने लक्ष्य राख्नु राम्रो ठाने। अब केन्□ सरकारले अग्निपथ योजना अन्तर्गत चार वर्षका लागि युवा नियुक्त गर्ने निर्णयले कुमार र उनको तयारीलाई गहिरो अनिश्चिततामा फ्याँकिदिएको छ।

'नयाँ योजनाअनुसार चार वर्ष सेनामा काम गर्छु र मासिक २५ हजारदेखि ३० हजार रूपैयाँ तलब पाउनेछु । चार वर्षपछि मलाई सेनाबाट निकाल्न सकिन्छ । त्यसपछि म के गरूँ ?चार वर्षपछि पकोडा बेच्नुपर्छ! अरू कतै निजी जागिर लिएको भए राम्रो हुन्छ,' कुमार भन्छन्।

योजनाअनुसार चार वर्षको अवधि पूरा भएपछि नियुक्तिकर्ताले स्थायी क्याडरमा भर्ना हुने अवसर पाउनेछन् । तर 'अग्निवीर' को कुल संख्याको २५ प्रतिशत मात्रै सशस्त्र बलमा नियमित कार्यकर्ताका रूपमा छनोट हुनेछन् । अग्निवीरले पहिलो वर्ष रू ४.७६ लाख पाउनेछन् भने चौथो वर्षमा रू ६.९२ लाखमा स्तरोन्नति हुनेछन् ।

सेनाको जागिर खोज्नेहरू यसको विरोधमा छन् र उनीहरूले केन्द्र सरकारले यो योजना ल्याएको दिनदेखि नै विरोध गरिरहेका छन्।बिहारमा पहिलो पटक विरोध प्रदर्शन सुरू भयो जहाँ आकांक्षीहरूले सडक र रेलवे ट्र्याकहरू अवरूद्ध गरे। जहानाबाद, नवादा, छपरा, सहरसा र मुजफ्फरपुरलगायत आधा दर्जनभन्दा बढी जिल्लाहरूमा उनीहरूले रेलमा आगजनी गरेका छन्, बसमा आगजनी गरेका छन् र आन्दोलनका क्रममा हिंसात्मक बनेका छन् ।

रेलवेले करिब दुई दर्जन रेलहरू रद्द गर्नुपरेको छ र अरूका लागि रूटहरू छोटो पारेको छ। आन्दोलनका कारण रेलको रूट छोटो पारिएको थियो ।

नवादामा भारतीय जनता पार्टीकी स्थानीय विधायक अरूणा देवीको गाडीमा आन्दोलनकारीले आक्रमण गरेका छन् । गाडीमा पार्टीको झण्डा देखेर प्रदर्शनकारी आक्रोशित भएको उनले पत्रकारहरूलाई बताइन् । विधायकले प्रहरीमा उजुरी दिएका छन् ।

भाजपाको कार्यालयमा पनि तोडफोड भएको छ ।

बिहारसँगै हरियाणा, उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश र झारखण्डमा विरोध प्रदर्शन भएको थियो।यी विरोधहरू प्रायः स्वयंस्फूर्त छन् र रोजगार खोज्नेहरू समावेश छन् जसले सरकारलाई यो योजना फिर्ता लिन र पुरानो भर्ती प्रक्रिया लागू गर्न माग गर्दछ ।

बिहारको छपरा जिल्लाको मखदुमगञ्जका १८ वर्षीय शैलेशकुमार राई पनि सेनामा जागिरको लागि आवेदन दिने तयारीमा छन् । 'मैले सेना बाहेक अरू क्षेत्रमा जाने सोचेको छैन । सरकारले अग्निपथ योजना लागू गर्‍यो भने मेरो सम्पूर्ण जीवन बर्बाद हुनेछ,' राईले भने ।

'जुन २० गतेदेखि हामी आन्दोलन जारी राख्छौं र आवश्यक परे दिल्ली गएर आफ्नो माग राख्छौं' सेनामा भर्ना भइसकेपछि स्थायित्व पाउने आशा लिएर दुई वर्षदेखि तयारी गर्दै आएको छु, त्यो होइन । चार वर्षपछि बेरोजगार हुनेछन्,' राईले भने ।

धेरैका लागि, सेनाको जागिरले ठूलो सम्मान दिन्छ, आर्थिक सुरक्षाको प्रतिज्ञा गर्दछ र यस्तो जागिर सुरक्षित गर्नको लागि लिखित परीक्षाको अंकमा तुलनात्मक रूपमा थोरै भार रहेको तथ्य राहतको स्रोत हो। अन्य प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षाहरू उत्तीर्ण गर्न स्रोतको अभावमा, ग्रामीण क्षेत्रका युवाहरूले शारीरिक र चिकित्सा परीक्षणहरू सामना गर्न सजिलो महसुस गर्छन् र यसैले तिनीहरूमा राम्रो गर्नमा ध्यान केन्द्रित गर्छन् । लगभग हरेक बिहार गाउँमा, युवाहरूको समूह या त दौडिरहेको वा बिहान सबेरै कडा व्यायाम गरिरहेको देख्न सकिन्छ ।

राईले आफू र उनका साथीहरूले दैनिक कम्तीमा आठ घण्टा लगाएको बताए । 'हामी बिहान चार बजे उठ्छौं र पाँच किलोमिटर दौडन्छौं । त्यसपछि हामी शारीरिक व्यायाम गर्छौं । त्यसपछि म घर फर्कन्छु, घरको काम गर्छु र अध्ययन गर्छु । हामी साँझमा एउटै दौड र व्यायाम दिनचर्या पछ्याउँछौं। यति धेरै मिहिनेत गरेर पनि चार वर्ष मात्रै जागिर पायौं भने सेनामा भर्ना हुनुको कुनै अर्थ छैन,' उनले भने ।

चार वर्षदेखि तयारी गर्दै आएका छपराका चन्द्रकेत कुमारको पनि यस्तै धारणा छ ।

'प्रशिक्षण गर्न, तपाइँ बिहान द्ध वा छ बजे उठ्नु पर्छ। म थाकेको छु र पर्याप्त निद्रा छैन, तर नेताहरूलाई यसले फरक पार्दैन। उनीहरू वातानुकूलित कोठामा बस्छन् र मन लागे निर्णय गर्छन् र सबै सुविधाहरू निःशुल्क पाउँछन्,' कुमारले भने ।

युवाहरू केन्द्रको अग्निपथ योजनाको विरूद्ध विरोध गर्दै, पटनामा, शुक्रवार, जुन १७, २०२२ ।

उनका बुबा किसान हुन् । उहाँ सधैं एउटा काम गर्न इच्छुक हुनुहुन्थ्यो जसले सम्मान ल्याउँछ र आफ्नो परिवारको आर्थिक भविष्य सुरक्षित गर्न सक्छ ।

'चार वर्षको रोजगारीको आश्वासनका लागि कुनै पनि युवाले देशका लागि ज्यान दिन चाहँदैनन् । चार वर्षपछि अवकाश लिनु पर्यो भने सेनामा किन भर्ना हुन्छ ?सरकारले नेताका लागि पनि यस्तै नियम ल्याउला ? के सांसद र विधायक पनि चार वर्षका लागि निर्वाचित हुनेछन् ? कुमारले प्रश्न गरे ।

कुमार चिन्तित छन् कि उनी छिट्टै काटिएको उमेर पूरा गर्न असमर्थ छन् ।

'सरकारले हामीलाई बर्बाद पारेको छ, तर भविष्यमा सेनाको तयारी गर्ने युवाको उत्थानका लागि आन्दोलन गर्नेछौं,' उनले भने । सेनामा नियमित जागिर खोज्नेहरू बाहेक, प्रदर्शनकारीहरूमध्ये युवाहरू छन् जसले दुई वर्ष अघि मेडिकल टेस्ट पास गरेका थिए तर COVID–19 प्रकोप पछि उनीहरूको लिखित परीक्षा स्थगित गरिएको थियो ।

यी उम्मेदवारहरू बीच एक चिन्ता छ कि उनीहरूले अग्निपथ योजनामा सम्पूर्ण प्रक्रियालाई नयाँ रूपमा पार गर्नुपर्नेछ।

'म दौड परीक्षाका लागि योग्य भएँ। मैले मेडिकल टेस्ट पनि पास गरेको छु । तर पछिल्लो डेढ वर्षमा आठ पटक लिखित परीक्षा स्थगित भएको छ । अब मैले सुनिरहेको छु कि अग्निपथ योजना अन्तर्गत, दौड र मेडिकल टेस्ट पास गरिसकेकाहरूले पनि सम्पूर्ण प्रक्रियालाई नयाँ तरिकाले पार गर्नुपर्नेछ,' रोहित कुमारले भने ।

कुमारले लिखित परीक्षामा राम्रो गर्न सकून् भनेर उत्तर प्रदेशको एउटा इन्स्टिच्युटमा कक्षाको लागि १.५ लाख रूपैयाँ खर्च गरेका थिए ।

Modi-led Terrorism against Muslims on 'International Radar'

M Kabir

In his book, "Politics Among Nations", renowned thinker, Hans J. Morgenthau opined that the external policy of a country should be moulded in accordance "with the exigencies and circumstances of time and place", otherwise, there will be "failure of the foreign policy." But, without bothering for the reaction of the international community, Indian extremist Prime Minister Narendra Modi-the leader of the ruling party BJP has continued sponsoring terrorism against the religious minorities especially Muslims. In the recent past, while addressing the Nation and the Indian Parliament about the tensions with minorities in India in passing CAA, Prime Minister Modi said: "In India, live like Indian Hindu. Any minority, from anywhere, if they want to live in India, to work and eat in India, they should speak an Indian language like Hindi, Gujarati, Punjabi, Bengali any South Indian language and should respect the Indian laws. If they prefer Sharia Law, and live the life of Muslim's then we advise them to go to those places where that's the state law…India does not need Muslim minorities. Such minorities need India, and we will not grant them special privileges, or try to change our laws to fit their desires, no matter how loud they yell "discrimination". We will not tolerate disrespect of our Vedic Hindu Sanatan culture…The Indian customs and traditions are not compatible with the lack of culture or the primitive ways of Sharia Law and Muslims….When this honorable legislative body thinks of creating new laws, it should have in mind the Indian national interest first, observing that the Muslims minorities are not Indians."

Premier Modi had got a land sliding victory in the Indian elections of 2014 and 2019 on the basis of anti-Muslim and anti-Pakistan slogans. Therefore, since Modi came to power, he has been implementing anti-Muslim and anti-Pakistan agenda. Besides persecution of Indian Muslims, Modi has also accelerated war-hysteria against Pakistan and instructed Indian forces to continue shelling across the Line of Control (LoC) and Working Boundary, which have killed many innocent civilians inside Pakistani side of Kashmir and other nearby villages. In fact, Modi is promoting religious fanaticism and the ideology of Hindutva (Hindu nationalism) which is the genesis of Hindu terrorism particularly against Muslims.In this respect, in its recently released annual report, the United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) recommended that the State Department should designate India as Country of Particular Concern—pushed for imposing targeted sanctions on Indian government agencies and officials responsible for severe violations of religious freedom by freezing those individuals' assets and/or barring their entry into the US under human rights-related financial and visa authorities.

The USCIRF report said: "In December 2019, parliament passed the CAA…for non-Muslim migrants already in India from Afghanistan, Bangladesh, and Pakistan by treating them as refugees fleeing religious persecution…The CAA…in conjunction with NRC…is a goal outlined in the BJP's manifesto…this potentially exposes millions of Muslims to detention, deportation and statelessness…cow protection had been promoted by the BJP and the RSS…Lynch mobs, often organised over social media, have attacked minorities—including Muslims, Christians, and Dalits…Since the BJP came to power in 2014, there have been over 100 attacks…often with the police's complicity, Hindutva groups also conduct campaigns of harassment, social exclusion and violence against religious minorities…in August last year, India stripped the Muslim-majority occupied Jammu and Kashmir of its autonomy and imposed security measures, including restricting freedom of movement and assembly, cutting Internet and phone access, and arresting Kashmiri leaders, including religious leaders".

It is notable that under the guise of coronavirus, Indian rulers have been imposing various kinds of restrictions on the Muslims. Modi's government and the health ministry claimed that Muslims are spreading this virus. Hindu extremists have set off a series of assaults against Muslims across the country. In this context, Western media reported: "Indian authorities had linked cases of COVID-19 to Tablighi Jamaat had held its annual conference in Delhi in early March. Muslims have been beaten up, nearly lynched, run out of their neighborhoods, or attacked in mosques…Hindu extremists are scapegoating the country's entire Muslim population for deliberately spreading the virus through "corona jihad, Indian hospitals segregate Muslim and Hindu coronavirus patients…In what many are calling a case of "apartheid" during a global pandemic…made separate wards for Hindu and Muslim patients. It is a decision of the government". The reality is that under the guise of COVID-19, India fanatic entities are pushing Indian Muslims out of informal sector jobs. Muslims are facing a new form of concerted, deliberate economic marginalisation through blatant lies linking the community to the virus. Muslims are being shut out of the formal sector; many Muslims depend on the informal sector and self-employment for their livelihood. These zealots are instructing the Hindus not to buy anything from Muslims' shops.

In this connection, the Gulf News wrote: "India's carefully cultivated Gulf policy has been at risk of unraveling over the past fortnight, with the OIC, the Kuwaiti government, a UAE royal princess, and the Arab intelligentsia decrying hate speeches by Indian nationals accusing the Tablighi Jamaat of deliberately exacerbating the coronavirus pandemic as well as a crude tweet by a BJP MP on the sexual impulses of Arab women…it seems that the warnings of the Indian mission have fallen on deaf ears as the list of Indian ex-pats facing action over vile Islamophobic remarks on social media keeps getting longer. At least three more have been suspended after their offensive posts were brought to the attention of employers by social media users. The men join nearly half a dozen hate-mongers who have similarly landed in trouble in recent weeks".

In this regard, Al Jazeera wrote: "Did those who commit crimes against Muslims in India…think that Muslims will remain silent and do not move politically, legally and economically against them? a statement by the general secretariat of the Kuwait Council of Ministers said…people in the Gulf countries felt outraged over the way Indian Muslims were being blamed for the coronavirus pandemic…the assault by the RSS–the BJP's parent body–on Muslims is unacceptable and have labelled it a "terrorist" group that should be banned in the Gulf…Kuwait has appealed to the OIC to intervene in India to tackle anti-Muslim sentiment in the country".

Meanwhile, taking cognizance of Modi-led religious discriminatory policies, the White House has unfollowed Premier Modi on Twitter sending the micro-blogging site into a frenzy over a possible souring of ties between the world leaders. It also unfollowed the Twitter handle of Indian President Ram Nath Kovind, the Prime Minister's office, as well as, the Indian embassy in the US. And regarding the spread of COVID-19, WHO head of emergencies, Dr. Michael Ryan repeatedly said that "we are assured that this virus is natural in origin." Notably, COVID-19 which has affected the entire world does not see race and religion, or borders before targeting any country. But, it is regrettable that in the pretext of coronavirus, Modi-led terrorist outfits BJP, VHP and RSS are leading Hindutva supremacists against Muslims in the occupied Kashmir and across India. In fact, it is a primary part of Modi's belief system to persecute the Indian Muslims. Nonetheless, Modi-led terrorism against the Muslims is, now, on 'international radar'.

हामी मर्दै गएका हौं, देश मर्दै गएको हो ?

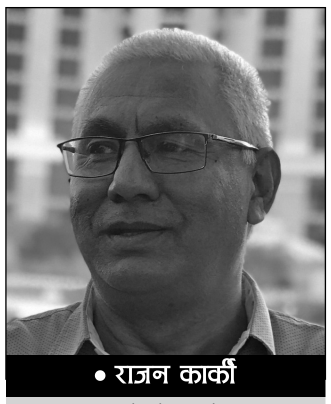

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

नेतृत्वबर्ग ध्रुवे हात्तीजस्तो छाडा भइसकेका कारण स्वाभिमान पहिरोझैं खस्कदै गएको छ । स्वाभिमान खस्कदै गएकाले देश मर्दै गएको छ ।

देशको सम्प्रभूता जनताले बचाए मात्र बाँच्ने स्थिति आइसक्यो । जनता जाग्न खोज्छन्, जाग्दैनन् ।

२०१९ नोभेम्बर २, यही दिन भारतले आफ्नो राजनीतिक नक्सामा नेपालको कालापानी, लिम्पियाधुरा-लिपुलेक भारतमा मिसायो । नेपालको ३८७ बर्गकिलोमिटरभन्दा बढी क्षेत्र ठाडै भारतले मिच्यो । यसअघि मेचीदेखि महाकालीसम्मका २६ जिल्लाका ७७ स्थानमा भारतले ६० हजार हेक्टरभन्दा बढी क्षेत्रफल मिचिसकेको छ ।

भारतीय सुरक्षाकर्मीले सन २०१७ मा कञ्चनपुरको पुनर्वास क्षेत्रको सीमामा भारतीय अतिक्रमणको विरोध गर्दा मार्च ९ का दिन गोविन्द गौतमलाई गोली नै ठोकेर मारिदियो । सन २०२१ मा महाकालीको तुइन काटेर जयसिंह धामीलाई मारिदियो । नेपाली नेताहरू भारतीय ज्यादतिबारे चुँइक्क बोलेनन् ।

भारतले नक्सा सार्वजनिक गरेपछि तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी ओलीले बोले- नेपाली भूमिबाट आफ्नो सेना फिर्ता लैजाउ । कालापानी क्षेत्र नेपालको हो, हामी आफ्नो भूमि दिदैनौं, अरूको पनि लिदैनौं । त्यसपछि ओलीलाई परमादेशबाट फालियो, ५ दलीय गठबन्धन सरकार आएपछि नेपाली भूमि फिर्ता ल्याउने विषय फाजिलमा परेको छ ।

एकाध अवसरमा नेताहरू लिपुलेक नेपालकै हो भन्छन् । लिपुलेक, कालापानी क्षेत्रमा चुनाव हुनसकेन, जनगणना पनि भएन । भारतले भोगचलन गरिहेको छ । बरिष्ठ पत्रकार भैरव रिसालको प्रश्न छ- २०२० सालसम्म लिम्पियाधुरा क्षेत्र निर्विवाद नेपालको थियो । यसको प्रमाण म आफै छु । २०१८ सालमा त्यो क्षेत्रको जनगणना मैले गराएको हुँ । १८१६ को ईष्ट इण्डिया कम्पनी सरकार र नेपाल सरकारवीच भएको सन्धिपछि कम्पनी सरकारका कार्यवाहक सचिव जे आदमले काठमाडौंस्थित आफ्ना रेजिडेण्ट र कुमाउँका कार्यवाहक कमिश्नरलाई लेखेको पत्रले पनि कालीपूर्वको लिम्पियाधुरा क्षेत्र नेपालको हो । पत्रमा सबै तिरोतिरान नेपाल सरकारलाई नै तिुर्न किनकि त्यो सम्पूर्ण भूभाग अव नेपालको भो । यो पत्र अकाट्य प्रमाण हो ।

हाम्रा नेताहरू यी प्रमाण अगाडि सार्न सक्दैनन् । विश्वमञ्चमा यी प्रमाण देखाउन पनि सक्दैनन् ।

इतिहासकारले लेखेका छन्- १९७५ को अप्रिल १० । सिक्किम संसदका ३२ मध्ये ३१ सांसदले संसद बैठकमा भारतको प्रान्त हुन मन्जूर गरेको प्रस्ताव ल्याए अनि पास गरे । स्वाधीन राष्ट्र सिक्किम नाटकीय ढंगले भारतको प्रान्त हुनपुग्यो । नेपाल कतै यस्तै नाटकीय रूपमा भारततिर पलायन त हुँदैछैन ? यतिबेला राष्ट्रिय सुरक्षामा जुन पलायनबादी मानसिकता देखिएको छ, त्यो बिलयन पथ हो ।

राष्ट्र भ्रष्टाचारको दलदल बनिसक्यो, अब पनि स्पष्ट भएन र ?

संविधान निर्माणका क्रममा संविधानसभाकी सदस्य सरिता गिरीले नेपालको नाम र झण्डा फेर्ने प्रस्ताव गरेकी हुन् । डा.प्रकाशचन्द्र लोहनीका अनुसार अचम्म त के भएछ भने नेपालको झण्डा फेर्ने प्रस्तावमा भोटिङ हुँदा जम्माजम्मी दुई मतले नेपालको झण्डा बचेछ ।

राष्ट्रकविले लेखेका छन्- नेपाली हामी रहौंला कहाँ नेपालै नरहे । नेपाली नेतृत्वबर्गले यो सत्य बुझेनन् ।

देशको समस्या, देशमाथिको बलात्कार पुरानो होस् कि नयाँ, रोक्ने र स्वाधीनता बचाउने पहिलो कर्तव्य सरकारकै हो । राजनीतिक बर्गकै हो । सक्दैनन् भने त्यस्ता नेतालाई असक्षम, अराष्ट्रिय, परावलम्बी मान्नुपर्छ ।

१८औं प्रधानमन्त्री मातृकाप्रसाद कोइरालाको कार्यकालमा १९५२ मा नेपाल छिरेको भारतीय सैनिक पोष्ट ३८औं प्रधानमन्त्री ओली र ३९औं प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाका कार्यकालसम्म पनि सुल्झन सकेन ।

नेपाली विज्ञहरूले मात्र होइन, बेलायतले बीबीसीमार्फत पुरानो नक्सा सार्वजनिक गरेर कालापानी क्षेत्र नेपालको भूमि भएको र भारतले बलमिच्याइँ गरेको स्पष्ट देखाइदिएको छ । नेपालले अलिकति पनि ढिला नगरी भारतसँग वार्ता गर्ने, भारत-चीन-नेपालवीच वार्ता गर्ने, राष्ट्रसंघमा असन्तुष्टी दर्ता गराउने, अन्तर्राष्ट्रिय अदालत पुग्ने र जसरी पनि बेलायतलाई १९४७ अघि भएको नापनक्सा प्रमाणका रूपमा दिन र त्यसैअनुसार सीमा समस्या सुल्झाउनतिर लाग्नुपर्छ । सरकार देशको हो, सरकारले देश बोक्नुपर्छ, देश बोल्नुपर्छ ।

हो, नेपाल सानो छ, नेपालले युद्ध गरेर भारतलाई जित्न सक्दैन । नेपालले वार्ता र कानुनी मार्ग अपनाउने हो । विश्व समुदायलाई सहजकर्ताका रूपमा तान्ने र भारतमाथि सीमा अतिक्रमण नगर्न नैतिक युद्धमा परास्त गर्ने हो । नेपाली राजनीतिक क्षेत्र एकमत भएको छ, नेपाली जनता सरकारका साथमा छन् र यही मौकामा सरकारले दह्रो खुट्टा टेक्न जरूरी छ । सिंगो मुलुकको शक्ति भएका बेलामा पनि खुट्टा टेक्न सक्दैन भने लोकतन्त्र पद्धतिमाथि नै प्रश्न खडा हुन्छ ।

सीमाविद बुद्धिनारायण श्रेष्ठका अनुसार नेपाल भारतवीचको सीमा भनेको सन १८१६ को सुगौली सन्धि नै हो । यसको प्रमाण बेलायत हो । सन्धि र सन्धिपछि बनेका नक्सा नै आधार हुन् । प्रमाण बलिया छन्, नेपालका नेताहरूको विदेशपरस्तताका कारण कूटनीति कमजोर भएको छ र झण्डै ३७४ बर्ग किलोमिटर भूभाग भारतीय नक्सामा पारिएको छ । सीमा काली नदी नै हो, यसको उल्लेख सुगौली सन्धिको धारा ५ मा उल्लेख छ । यो सन्धि बेलायतसँग छ । सन्धिमा नेपालका राजा महाराजा, तिनका उत्तराधिकारी, सन्तान, दरसन्तानले काली नदीपारि पश्चिमका जनतासँग सम्पर्क गर्न पाउने छैनन् भन्ने उल्लेख हुनु नै नेपालको पश्चिम सिमा कालीनदी स्थापित भएको हो । काली नदीको मुहान कुन हो भन्ने सन्दर्भमा ब्रिटिश सर्भेअर अफ इन्डियाले १८२७ मा गढवाल, कुमाऊँ नाम दिएर नक्सा बनाएको छ । त्यसमा लिम्पियाधुराबाट निस्किएको नदीलाई काली भनिएको छ । योभन्दा थप प्रमाण के चाहियो ? यसकारण, यही नक्साका आधारमा समेत लिपुलेक, कालापानी, लिम्पियाधुरा सबै नेपाली भूमि हो । सन् १८५६ मा भारतको सर्वेक्षण विभागले नै प्रकाशित गरेको नक्सामा शीर्षक नै 'नेपाल एन्ड कन्ट्रीज एड्जोइनिङ टु दि साउथ, वेस्ट एन्ड इस्ट कम्पाइल्ड इन द अफिस अफ सभेर्यर जेनरल अफ इन्डिया' उल्लेख छ । यसमा पनि लिम्पियाधुराबाट बगेको नदी नै काली नदी भनिएको छ । यसबाहेक १८५०, १८५६, १८७९, १९०५ का नक्साले पनि महाकालीको मुहान लिम्पियाधुरा नै उल्लेख गरेको छ ।

यति स्पष्ट भइसकेपछि बृटिश इण्डियाका सबै कागजात बेलायतमा छन् भन्ने बुझ्नुपर्छ । ब्रिटिश इण्डिया नै आधिकारिक पक्ष हो । बेलायतले दिएका प्रमाणलाई भारतले पनि मान्नैपर्छ । यसकारण नेपालले बेलायतलाई विश्वासमा लिएर तत्कालीन नापनक्साहरू भारतका सामु देखाएरसबै सीमा समस्या सदाका लागि अन्त्य गर्नुपर्छ ।

सीमा बचाउ अभियन्ता तथा विज्ञ कोमलचन्द्र बराल, डा.नरेन्द्र खनाल, द्वारिका नाथ ढुंगेलहरूले नेपालको बास्तविक नक्सा सार्वजनिक गरेर सरकारलाई घचघच्याएका थिए, लामो समयदेखि कालापानी क्षेत्रको मुद्दा उठाउन समेत छाडिएको छ । कारण रहस्यमय भन्नुपर्छ ।

सीमाविद बुद्धिनारायण श्रेष्ठले भन्छन्- भारतले नेपालको ३७२ बर्गकिलोमिटर भूभाग सर्लक्कै खाएको भनेका छन् । उनले अमेरिका र बेलायतस्थित नक्सासमेत हेरेर लिम्पियाधुराबाट निस्केको नदी नै काली भएको र भारतबाट प्रकाशित नक्सामा लिम्पियाधुराबाट नदी निस्केको देखाइएको छ । अहिले भारतले तुरतुरेलाई काली भनेर नेपालको भूभाग खान खोजेको हो । प्रमाणका आधारमा हामीले खोज्ने हो, सरकार लाग्ने हो भने भारतले सुगौली सन्धिताकाको ऐतिहासिक नक्साले भारतलाई छेराउँछ, नेपाली भूभाग भारतले पचाउन सक्दैन ।

विश्लेषक, विज्ञहरू भन्छन्- सिंगो नेपाली सीमा सम्बन्धमा एक छन्, अहिले नगरे कहिले गर्ने ? तर नेतृत्व बर्ग एकपाइला सार्न सक्दैनन् ।

राजनीतिक इतिहास भन्छ- त्यतिबेला र मनमोहन अधिकारीको सरकारको २०५१ को समयमा पनि कालापानीको समस्या सुल्झाउने प्रयास भएको थियो । केपी ओलीको पहिलो कार्यकालमा मोदी र ओलीवीचको सहमतिले १९५० को सन्धि र सीमा विवाद अन्त्य गर्न इपीजी गठन गरियो । त्यसको रिपोर्टलाई समेत भारतले नकारिरहेको अवस्था छ । यसबाहेक बरिष्ठ पत्रकार भैरव रिसाल अझै भन्दैछन्- २०१८ सालमा जनगणना गराउने व्यक्ति मै हुँ । कालापानी, कुटी, नाभी, कुञ्जी नेपालकै हो । अभिलेख छन् । ब्रिटिश लाइब्रेरी र पब्लिक रेकर्ड अफिस एवम् अमेरिकाको लाइब्रेरी अफ कङ्ग्रेसमा त्यतिबेलाका नक्साहरू छन् । ती प्रमाणहरू भारतले हेरोस्, नेपालले संकलन गरोस् । कालापानी, लिम्पियाधुरा, लिपुलेकमात्र होइन, नेपाल-भारतवीचका सबै सीमा समस्या सुल्झाउनका लागि बेलायत सहजकर्ता हुनसक्छ । बेलायत बृटिश इण्डिया राजको आधिकारिक राष्ट्र पनि हो । त्यतिबेला बेलायतले नै तैयार गरेका नक्सा पछार्न सक्नुपर्छ ।

चीनले सधैं नेपालको सार्वभौमिकताको पक्षमा वकालत गर्दै आएकाले चीन कानुनतः अगाडि बढ्न तैयार हुने कुरामा विश्वास गर्न सकिन्छ । सन २०१५ को मे १५ मा लिपुलेकबाट व्यापार बढाउन बेइजिङमा मोदी र सी जिनपिङवीच सम्झौता गरेपछि नेपालको सार्वभौमिकताभन्दा चीनका लागि उसको व्यापारले महत्व पाएको देखिन्छ ।

भारतले ६० वर्षदेखि कालापानी कब्जा गरेर बसेको छ ।

२०७२ साल असोज ३ गते जारी गरिएको नेपालको संविधान ८ वर्षको समय लगाएर र ३० अर्वभन्दा बढी खर्च गरेर जारी गरिएको हो । यो संविधानले नेपालको राजनीतिक नक्सासमेत किटान गर्न सकेन । मौजुदा नक्सा र निशान छापमा लिम्पियाधुरा, लिपुलेक, कालापानी समेटेन । यसकारण संविधान निर्माणमा सहभागी ६०१ सांसदलाई देश[illegible]ही किन नभन्ने ?

पढ्थ्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

वा ! देउवा सरकार यही हो विधि, विधान र पद्दति

सर्वोच्च अदालतको २०७८ असार २८ गतेको परमादेश अनुसार पाँच दलीय गठबन्धनको नेतृत्व गर्दै प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका नेपाली कांग्रेसका सभापति समेत रहेका शेरबहादुर देउवाले आफ्नो नेतृत्वको सरकारका मन्त्रीहरूलाई लगाम लगाउन नसकेका हुनाले उनीहरू असनको छाडा साँढे जस्तै भएका छन्। अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माले २०७९/८० को बजेट निर्माण गर्ने क्रममा २०७९ जेष्ठ १४ गते राति अनाधिकृत व्यक्तिलाई आफ्नो प्रतिनिधि भएको भन्दै उनैले करको दरमा हेरफेर गर्न सक्ने अधिकार समेत दिएका थिए। अर्थ मन्त्रालयका सचिव र राजस्व सचिवले तिनै अनाधिकृत व्यक्तिको हुकुम प्रमांगीलाई स्वीकार गरेर करको दरमा हेरफेर गरेको कागजमा सही छाप ठोके। अर्थ मन्त्रीलाई अनाधिकृत व्यक्तिलाई करको दरमा हेरफेर गर्ने अधिकार दिएको आरोप चौतर्फी रुपमा लागेपछि उनीमाथि छानविन हुनुपर्ने माग प्रमुख विपक्षी दल लगायत अन्यले गरेपनि उनीमाथि कुनै छानविन भएन। संसदको विपक्षी दलले अर्थमन्त्रीको राजिनामा माग्यो तर त्यसको कहिँ कतैबाटै सुनुवाई भएन। प्रधानमन्त्रीले संसदमा उपस्थित भएर त्यो विवादका बारेमा उत्तर दिन समेत सकेनन्। अर्थात उनी संसदमै उपस्थित भएनन्।

त्यसैगरी केही दिन पहिला पर्यटन नागरिक उड्डयन तथा संस्कृति मन्त्री प्रेम आलेले नेपाल वायुसेवा निगममा आफैँले नियुक्त गरेका कार्यकारी अध्यक्ष युवराज अधिकारीलाई आफ्नै कार्यकक्षमा बोलाएर अश्लिल शब्द प्रयोग गर्दै गालीमात्र होइन हातपात नै गरेको अडियो सार्वजनिक भयो तर सत्ता गठबन्धनभित्र अर्थमन्त्रीको र संस्कृति मन्त्री आलेको संस्कृतिको मुद्दा नै बनेको छैन। पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेका दलहरू मध्येका माओवादी केन्द्रका नेता अर्थमन्त्री शर्मा हुन् भने नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीका नेता मन्त्री आले हुन्। मन्त्रीहरूले देखाएको चरित्रको व्यापक आलोचना भएपनि त्यस्तो व्यवहार देखाउने मन्त्रीहरूलाई न त प्रधानमन्त्रीले बर्खास्त गरे नत सम्बन्धित पार्टीहरूले नै उनीहरूलाई फिर्ता बोलाउने निर्णय गरे। आले संलग्न रहेका पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपाल हुन् भने अर्थमन्त्री माओवादी केन्द्रका नेता हुन्। माधव नेपालले बाहिरी रुपमा विधि, विधान र पद्दतिको कुरा गर्न कहिल्यै छाडेका छैनन् तर आफ्नै पार्टीको नेतृत्व गर्दै मन्त्री भएका मन्त्री आलेले आफ्नै कार्यकक्षमा बोलाएर कार्यकारी अध्यक्षमाथि गरेको व्यवहारको बारेमा अध्यक्ष नेपाल मौन रहेका छन्। प्रधानमन्त्री देउवाले आफ्नो नेतृत्वमा रहेको सरकारका मन्त्रीहरूले देखाएको उदण्ड व्यवहारलाई नदेखेको र नसुनेको जस्तो गरिरहेका छन्।

संघीय सरकारका मन्त्रीहरूले मात्र होइन प्रदेश सरकारका मन्त्रीहरूले समेत त्यस्तै उदण्ड व्यवहार देखाउँदै आएका भएपनि उनीहरूमाथि कुनै छानविन र कारबाही भएको छैन। लुम्बिनी प्रदेशको स्वास्थ्य तथा जनसंख्या परिवाकल्याण राज्यमन्त्री विमला खत्री ओलीले गत मंगलबार कथित प्रेमीको घरमा पुगेर महिला तथा बालबालिकामाथि हातपात गरेको भिडियो सार्वजनिक भएको छ। यसरी सर्वसाधारणको घरमा नै पुगेर धावा बोल्ने र कुटपिट गर्ने वली अहिले पनि राज्यमन्त्रीको पदमा नै बसेकी छन्। गण्डकी प्रदेशका युवा तथा खेलकूदमन्त्री रहेका दिपक मनाङे भनिने राजिव गुरुङले गत चैत्र २२ गते आफ्नै मन्त्रालयका सूचना अधिकारी समेत रहेका शाखा अधिकृत प्रकाश अधिकारीलाई मन्त्रालयमै कुटपिट गरे। आफ्नो मन्त्रालयकै कर्मचारीमाथि कुटपिट गर्नेलाई समेत अहिलेसम्म कुनै कारबाही भएको छैन। यसरी शर्मा, आले, वली र गुरुङले आफ्नो नैतिकता र मर्यादामाथि उत्पात मच्चाउँदा समेत प्रधानमन्त्री र गठबन्धनका नेताहरू तमासे बनेका छन्। मानौं उनीहरूले केही सुनेका छैनन्, देखेका छैनन्।

सत्तामा जसरी पनि बसिरहने र जसरी बसेपनि हुन्छ भन्ने प्रवृत्ति प्रधानमन्त्री र गठबन्धनका नेताहरूले देखाएका छन्। सत्ता गठबन्धनलाई बचाई राख्न सख्या बढाउने ध्यानमा उनीहरू लागेकाले गर्दा प्रधानमन्त्री र गठबन्धनका नेताहरूले विधि, विधान र पद्दतिलाई तिलाञ्जली दिएका छन्। राजस्व बृद्धिमा करको हेरफेर निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी विचौलियालाई दिएको आरोप लागेको अर्थमन्त्री माथिको आरोप अभूतपूर्ण हो। यो विषयमा प्रतिनिधिसभामा प्रतिपक्षीले मात्र होइन सत्ता पक्ष सांसदहरूले आवाज उठाउँदा समेत प्रधानमन्त्री देउवाले नसुने जस्तो गरी बसेका छन्। अर्थमन्त्री शर्मालाई तत्काल हटाउन कांग्रेसका केही नेताहरूले र अर्थविद्हरूले प्रधानमन्त्रीलाई सुझाव दिएका भएपनि प्रधानमन्त्री चुपचाप रहेका छन्। प्रधानमन्त्री देउवा गठबन्धन मात्र होइन आफ्नो स्वार्थको पनि संरक्षण गर्न मौन बसेका छन् भन्ने टिप्पणी कांग्रेसभित्रै भएको छ। विदेशबाट आएको भनिएको अवैध रकम खुल्ला गरिदिन राष्ट्र बैंकलाई अनाधिकृत निर्देशन दिएको विषयमा पनि प्रधानमन्त्री अर्थमन्त्रीलाई बचाउनै लागि परेका थिए। त्यसै कारण राष्ट्रबैंकका गर्भनर हटाउने आत्मघाती निर्णय प्रधानमन्त्रीकै इच्छामा मन्त्रिपरिषद्को बैठकबाट गराइएको थियो। यसरी प्रधानमन्त्री देउवा आफ्नो स्वार्थअनुसार चलेको र मन्त्रीहरूलाई पनि आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न सहयोग गर्दै आएको सत्य वास्तविकता रहेको छ।

विधि, विधान र पद्दतिलाई रद्दीको टोकरीमा फालेर सरकार सञ्चालन गर्ने प्रवृत्तिले गर्दा संविधानको खिल्ली उडेको छ त्यो भन्दा बढी खिल्ली प्रधानमन्त्री र मन्त्रीहरूको उडेको हामीले ठानेका छौं। वा ! दउवा सरकार यहि हो विधि, विधान र पद्दति ?

किन कम्युनिष्ट मन्त्रीहरू मात्र बद्नाम ?

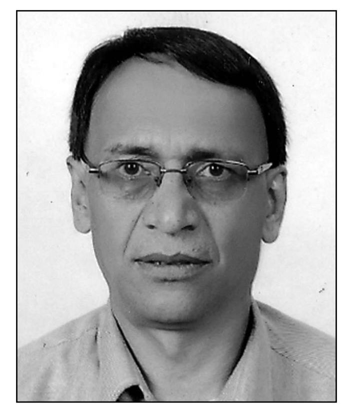

• देवेन्द्र चुडाल
devendrachudal@gmail.com

स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएपछि एकले अर्कालाई धारेहात लगाएर गाली गर्नुबाहेक कुनैपनि राजनीतिक दलले स्थानीय तहको निर्वाचनको परिणामलाई बस्तुगत रूपमा विश्लेषण गरेका छैनन् । सत्ताधारी दल नेपाली कांग्रेस आफू सबैभन्दा ठुलो दल भएको भन्दै हौसिरहेको छ भने नेकपा एमालेले लोकप्रिय मतमा आफ्नो दलले नै बढी मत पाएको बताइरहेको छ । सत्तामा रहेका अन्य दल माओवादी केन्द्र नेकपा एकीकृत समाजवादी, जनता समाजवादी र राष्ट्रिय जनमोर्चाले समेत स्थानीय तहको निर्वाचन पछि मत परिणामको बस्तुत विश्लेषण गरेका छैनन् । यस्तो अवस्थामा केही वामपन्थी विचारधार बोकेका व्यक्तिहरूले फेरी वाम एकताको कुरा उठाउन थालेका छन् त्यो भनेको घाम अस्ताएपछि विस्कुन सुकाउनु भन्ने उखानलाई चरितार्थ गर्नु बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन ।

वाम एकताको पृष्ठभूमि हेर्दा सबै वाम घटकले चुनावमा व्यहोरेको आ आफ्नो ढँगको पराजयको चोट नै हो । नेकपा एमालेले २०७४ मा जित हाँसिल गरेको संख्या जोगाउन सकेन भने उसले ६ वटा महानगर मध्येमा कुनैमा पनि मेयर पद जित्न सकेन । माओवादी केन्द्रको दोस्रो ठुलो पार्टी बन्ने सपना चकानाचुर भयो । एमालेको पत्ता साफ गर्दछु भन्दै गठबन्धनमा र सरकारमा सहभागि भएको नेकपा एकीकृत समाजवादीको विल्लीबाठै भयो । आफ्नो दलप्रति आस्था गुमाईसकेका एसका मन्त्रीहरू पद थमौतीका लागि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल र प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवाको शरणमा हाजिर भए ।

यस्तो परिस्थितिमा यी कसैले पनि एक अर्कालाई धारे हात लगाउनु बाहेक निर्वाचनको परिणामको बस्तुगत विश्लेषण गर्ने समय नै मिलेको छैन । वाम एकताको कुरा गर्नेहरूले समेत निर्वाचन परिणामको विश्लेषण नगरी वाम एकताको कुरा गर्नु पराजयको लघुताभभास बोक्नु नै हो । नेपालका वामपन्थीहरू विभाजन हुन मात्र माहिर छन् जुट्न जान्दैनन् भन्ने कुरा धेरै पटक प्रमाणित भईसकेको छ । जुटेको समयमा घोषणा गरिएका असिमित सैद्धान्तिक प्रतिवद्धता र कुनै शिल्पकारले मिलाएर जोडेको जस्तो देखिने समाजवादका थरी थरीका फुलबुट्टाहरूले भरिएको घोषणापत्र धुमिल भएको छ । जब पदको बाँडफाँडको चरण सुरू हुन्छ त्यसमा कमरेड आफ्नो गणका भाई भतिज भदा, साला साली, बहिनीज्वाईं, सम्धी छुटेको सुईको पाइन्छ त्यसपछि कम्युनिष्टहरू शब्दावलीका पारखीहरूले कृत्रिम रुपमा वैचारिक भिन्नताका बुँदाहरूको राम्रो माला बुन्ने गरेका छन् । त्यसबेला अन्तर्राष्ट्रिय साम्राज्यवादी देशीविदेशी प्रतिक्रियावादी आदि इत्यादि विरूद्ध लामा लामा अभियोग पत्र जारी गर्छन् । उनीहरूले ऐतिहासिक घोषणासभा बुलन्द नारा घन्काउँदै क्रान्तिकारी गित गाएर आफैँले घोषणा गरेको घोषणा पत्रको दाहसंस्कारण गर्ने गरेका छन् । नाममा एकीकृत संयुक्त लगायत अनेक उपनाम जोडेपनि दर्जनौं रहेका कम्युनिष्ट दलहरूको एकता अहिलेका लागि आशंकको फल सरह भएको छ । हिजो एउटै पार्टीमा बसेका नेताहरूले आज एउटाले अर्कोलाई धारे हात लगाउँदै नानाथरीका गाली गलौज गरी रहेका र आफूँहरूलाई कम्युनिष्ट पार्टी हौँ भन्नेहरूले कांग्रेससँग गठबन्धन गरेर अर्को कम्युनिष्ट पार्टीको पत्तासाफ गर्दछौँ भन्नेहरूसँग कसरी वाम एकता सम्भव होला ?

तत्कालिन अवस्थामा नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले एकता गरेर नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी निर्माण गरेका भएपनि त्यो तीन वर्ष भन्दा बढी टिक्न सकेन, आखिर किन ? यसको मूलकारण राज्य सञ्चालनका विषयमा कम्युनिष्टहरूले बुझेको मान्यता र लोकतन्त्रको मान्यताबीच रहेको आधारभूत भिन्नता नै थियो । यो भिन्नतालाई बुझेर त्यसै अनुरूपको आवश्यक सहमति जुटाएर मात्र वाम गठबन्धन कायम गर्न सकिने थियो तर व्यक्तिगत स्वार्थले गर्दा त्यसो नगरिएको हुनाले नेकपा असफल भएको हो । त्यही कारणले गर्दा पार्टी समेत विभाजित भएको हो । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको तीव्र महत्वकाक्षा रहेको र आफ्नो महत्वकांक्षा पूरा गर्नका लागि उनी जोसँग जस्तोसुकै सम्झौता गर्न पछि पर्दैनन् भन्ने प्रमाण त उनले तत्कालिन नेकपा एमालेको सरकारमा सहभागि भएका बेला कांग्रेससँग अर्को सम्झौता गरेर विगतको निर्वाचनमा गएको प्रमाण होइन र ?

पछिल्लो समयमा कम्युनिष्टहरू खिलराज रेग्मीको अध्यक्षतामा बनेको मन्त्रिपरिषद् बाहेक अन्य सबै समयमा निर्माण भएका मन्त्रिपरिषद्मा सहभागि हुँदै आएका छन् । माओवादी केन्द्र समेत २०६५ पछि बनेका सबै मन्त्रिपरिषद्मा सहभागि हुँदै आएको छ । माओवादी केन्द्रकै नेतृत्व गर्दै पुष्पकमल दाहाल दुई पटक डा. बाबुराम भट्टराई समेत एक पटक प्रधानमन्त्री बनिसकेका छन् । तर जनताका समस्याहरू जस्ताको तस्तै रहेका छन् । ठुला ठुला झुठका आश्वासनहरू बाँडेर निर्वाचन जित्ने पुष्पकमल दाहालको यो पुरानै रणनीति नै हो । उनी जहिले पनि तेस्रो पार्टीकै रूपमा रहन चाहान्छन् । तेसो ठुलो पार्टी भईरहँदा पहिलो र दोस्रो दुवैलाई धम्क्याउन पाइने र सत्ताको स्वाद पनि लिइरहन पाइने भएकाले गर्दा दुवैको स्वाद चाख्न उनी चाहिरहेका छन् । स्थानीय तहको निर्वाचमा समेत त्यस्तै भयो ।

पञ्चायत व्यवस्थाको अन्त्यपछि २०४७ सालमा बनेको संविधान लागु भएपछि सबै अधिकार निर्वाचित संसद र संसदबाट निर्वाचित भएका प्रधानमन्त्रीमा गयो तर त्यो संविधानलाई अस्वीकार गर्दै तत्कालिन माओवादीले सशस्त्र आन्दोलन गरेर १७ हजार भन्दा बढीको ज्यान लियो भने हजारौं हजार जनता अपाङ्ग भए आफ्नै देशभित्र लाखौं मानिसले आन्तरिक शरणार्थीका रूपमा बाँच्न बाध्य पारियो । त्यसबेला नेपालका कम्युनिष्ट हौँ भन्नेहरूले गरेका कुकृत्यको अहिले हिसाब किताब खोज्ने बेला आएको छ । २०७२ सालमा संविधानसभाले निर्माण गरेको सविधान लागु भएपछि वर्तमान संविधानले राज्य सञ्चालनको अधिकार जननिर्वाचित सांसद र त्यसले चुनेको प्रधानमन्त्रीलाई दिएको छ । तर नेकपाको शासन कालमा त्यो अधिकार खोसेर ९ जनाको सचिवालय बनाई र यसले राज्य सञ्चालनमा सरूवा, बढुवा, नियुक्तिको जिम्मेवारी समेत लियो । उसको स्वीकृति विना कुनैपनि विधेयक संसदमा प्रस्तुत गर्नै नसक्ने र मन्त्रिपरिषद र सम्वैधानिक परिषद्ले गर्ने सबै नियुक्ति सचिवालयले स्वीकृति दिएपछि मात्र मन्त्रिपरिषद्ले निर्णय गर्नुपर्ने शक्तिको अभ्याससम्म नेकपाको शासनकालाम भयो । प्रतिनिधिसभाका २ सय ७५ सांसदको छलफलबाट निर्णय हुनुपर्ने विषयलाई कुनै एक दलको सचिवालयको ९ जनाको मिलेमतोमा सल्टाउने र संसदलाई रबरस्ट्याम्प बनाउने काम समेत त्यस बेला भयो । त्यसैको परिणाम संसदीय दलमा बहुमतमा रहेका तत्कालिन प्रधानमन्त्री केपी ओली नै दलीय सचिवालयमा अल्पमतमा परे । संविधानभन्दा बाहिरको एक किसिमको भूमिगत गिरोह जस्तै रहेको सचिवालय संसदीय दलमा बहुमत रहेको दलका नेतालाई न त दलको नेता छान्ने अधिकार थियो । त्यसैबेला देखि लोकतान्त्रिक संरचनालाई ध्वस्त पार्ने प्रयास सुरू गरिएको हो ।

पछिल्लो समयमा पाँच दलीय गठबन्धनले राज्य सञ्चालन गरिरहेको भएपनि महत्वपूर्ण निर्णयहरू गठबन्धनको शिर्ष नेताहरूको बैठकबाट निर्णय गरेर मात्र सरकारले निर्णय गर्ने गरेको हुनाले संविधानले चिन्नै नचिनेका व्यक्तिहरूको निर्णयलाई शेर बहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले स्वीकार गर्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ । २०७४ मा भएको प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा जनताले कांग्रेसलाई सरकार सञ्चालन गर्न म्यान्डेट दिएका थिएनन् । देउवालाई सर्बोच्च अदालतको सम्वैधानिक इजलासको २०७८ असार २८ गते भएको आदेशअनुसार प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त गरिएको हो । जनताको आदेश विपरित अदालतको आदेशले प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका देउवाले जनताको हितमा काम गर्दछन् भनेर विश्वास गर्न सकिने आधारहरू अहिलेसम्म देखिएको छैन ।

पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेका नेपाली कांगेस, माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी, जनता समाजवादी र राष्ट्रिय जनमोर्चा रहेका भएपनि जनमोर्चा सरकारमा सहभागि भएको छैन । देउवा नेतृत्वको मन्त्रिपरिषद्मा रहेका माओवादी केन्द्र, एकीकृत समाजवादी र जनता समाजवादी पार्टीका तर्फबाट मन्त्री बनेकाहरूले विगत देखि नै उदण्डता देखाईरहेका छन् । अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माले २०७९/८० को बजेट निर्माण गर्दा राजस्वको दरमा हेरफेर गर्ने अधिकार अनाधिकृत व्यक्तिलाई दिए तिनै व्यक्तिको आदेश मान्न अर्थसचिव र राजस्व सचिव बाध्य भए ।

एक व्यक्तिको नाममा विदेशबाट आएको अवैध रकम खुल्ला गरिदिन अर्थमन्त्रीले राष्ट्रबैंकका गर्भनरलाई आदेश दिए तर राष्ट्रबैंकले अवैध रकम भएकाले छानविन हुने बताएपछि प्रधानमन्त्री र अर्थमन्त्री मिलेर गर्भनरलाई हटाउने निर्णय गरियो । तर अदालतले त्यसलाई उल्टाईदिएपनि अर्थन्त्रीले नैतिकताका आधारमा राजिनामा दिएनन् । त्यसैगरी नेकपा एकीकृतबाट मन्त्री बनेका प्रेम आलेले आफैँले नियुक्त गरेका नेपाल एयरलाइन्सका कार्यकारी अध्यक्षलाई आफ्नै कार्यकक्षमा बोलाएर गाली गलौज गर्दै हातपात गरेको अडियो सार्वजनिक भयो तर मन्त्रीले राजिनामा दिनुको बदला अध्यक्षलाई निलम्बन गरे ।

प्रदेशसभाका मन्त्रीहरूले समेत त्यस्तै व्यवहार देखाउँदा समेत सरकारले कुनै कारबाही गर्न सकेको देखिएन । कांग्रेसबाट मन्त्री बनेका व्यक्तिहरू कम्युनिष्टको तुलनामा केही सभ्य देखिएका छन् भने कम्युनिष्ट मन्त्रीहरू भने पाँच दलीय गठबन्धनलाई टुटाईदिने भन्दै प्रधानमन्त्रीलाई नै धम्की दिन पछि परेका छैनन् । यी सबै तथ्यहरूले गर्दा प्रमाणित हुन्छ, कम्युनिष्ट चरित्र बोकेका भएपनि यिनीहरू कम्युनिष्ट हुन सक्दैनन्, होइनन् ।

असंवेदनशील राजनीति र एसपिपी

रोशन जनकपुरी

संसद्, सेना, राजनीतिक पार्टीहरू तथा जनमत प्रायः सबै एसपिपी (स्टेट पार्टनरसिप प्रोग्राम)का विपक्षमा देखिन्छन् । संसद्को अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिले सरकारलाई, नेपाल एसपिपीको पक्षमा नरहेको भनी अमेरिकी सरकारलाई औपचारिक जानकारी गराउन निर्देशनसमेत दिइसकेको छ । सत्ताधारी गठबन्धनका शीर्ष नेताहरूले प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई अमेरिका भ्रमणका क्रममा आफूले यस आशयका कुनै सम्झौता सहमति नगर्ने भनेर जनतालाई आश्वस्त पार्नका निम्ति श्वेतपत्र जारी गर्न दबाबमूलक सुझाव दिएका छन् ।

यसरी पहिलो नजरमै गम्भीर र जटिल दखिने यो 'इस्यु' सहजै हल हुनेजस्तो देखिन्छ । यद्यपि, यस मामिलाले नेपालको कूटनीति तथा सत्तासञ्चालनमा राजनीतिक नियन्त्रणबारे गम्भीर प्रश्न खडा गरिदिएको छ । के नेपाली सेना स्वचालित छ ? वा यसमाथि संविधानोचित संसद् र सरकारको राजनीतिक नियन्त्रण छ ? हुन त अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिमा पेस हुँदा प्रधानसेनापति प्रभुराम शर्माले सेनाले रक्षा मन्त्रालय तथा सरकारसँग छलफल गरेर नै कामकाज गर्ने गरेको स्वीकार गरे । तर, यस्तो हो भने सन् २०१५ र २०१७ मा तत्कालीन प्रधानसेनापति राजेन्द्र क्षेत्रीले एसपिपीमा सामेल हुनका निम्ति आफ्नै हस्ताक्षरमा पत्र कसरी लेख्न भ्याए ? यस्तो संवेदनशील विषयमा संसद्, नभए कम्तीमा मन्त्रिपरिषद्को निर्णयमा सम्बन्धित मन्त्रालयले पत्राचार गर्नुपर्ने होइन र ? यति मात्र होइन, अन्तर्राष्ट्रिय सामरिक र कूटनीतिक द्वन्द्वसँग जोडिएको संवेदनशील विषयमा नेपाली सेनाको वर्तमान उच्चाधिकारीहरूले दिएको पहिलो प्रतिक्रिया यस्तो थियो, मानौँ यसबारे प्रधानसेनापति र हेडक्वार्टरलाई जानकारी नै थिएन । सैन्य प्रवक्ताले पहिलो प्रतिक्रियामा यसबारे नेपाली सेनाले कुनै किसिमको पत्राचार नै नगरेको जवाफ दिए । तत्कालीन प्रधानसेनापतिका पत्रहरू सार्वजनिक भएपछि मात्र नेपाली सेनाले यसलाई औपचारिक रूपमा स्वीकार गर्‍यो ।

सन् २०१९ मा अमेरिकी प्रशासनले एसपिपीलाई आइपिएस (इन्डो प्यासिफिक स्ट्राटेजी)मा सामेल गरेपछि यो राष्ट्रिय हितमा नहुने भनेर आफूले सरकारलाई यसमा सामेल हुन नहुने सुझाव पनि दिएको जानकारी प्रधानसेनपति शर्माले दिएका थिए । तर, त्यतिवेला यो मामिला गुपचुप नै राखियो । अमेरिकी सरकारले एसपिपी कार्यान्वयनका निम्ति ताकेता गरेपछि मात्र बबाल सुरु भएको हो । अहिले सबै आ-आफ्नो पल्ला झार्दै छन् र यसको दोष अर्काको टाउकामा थोपर्ने प्रयास गरिरहेका छन् । प्रतिनिधिसभा निर्वाचनको तयारी सुरु हुँदै छ, त्यसैले एकअर्काको टाउकामा दोष थोपर्ने र आफूलाई पानीमाथिको ओभानो देखाउने 'एसपिपी दोहोरी' लामो चल्ने देखिन्छ ।

वास्तवमा यो देशको सुरक्षा र परराष्ट्र नीतिको गम्भीर उल्लंघन तथा देशलाई भयावह अन्तर्राष्ट्रिय द्वन्द्वमा धकेल्ने कार्य हो । त्यसैले यो सेनाको स्वेच्छाचारिताको परिणाम हो या मन्त्री अथवा मन्त्रालयका उच्चाधिकारीहरूको लापर्बाही ? यस विषयमा खोजीनीति हुनुपर्ने हो । तर, प्रधानसेनापति, मन्त्री, सरकार र नेताहरूको भाव हेर्दा यस्तो लाग्छ, मानौँ सबै यस मामिलालाई छिटोभन्दा छिटो टुंग्याउने मुद्रामा छन् ।

प्रधान सेनापतिले सन् २०१५ र सन् २०१७ मा एसपिपीमा सामेल हुन अमेरिकी दूतावासलाई लेखिएको पत्रमा भूकम्पलगायत प्राकृतिक विपत्तिको सहायताको सन्दर्भमा लेखिएको भने । तर, ती पत्रहरूमा सुरक्षा तथा सैन्य सहयोगका प्रसंग पनि प्राथमिकतामा छन् भन्ने तथ्य सबैबाट उपेक्षित हुनु आश्चर्यजनक छ । नेपालमा अमेरिकी दूतावासको विज्ञप्तिमा पनि एसपिपीलाई प्राकृतिक प्रकोप तथा अन्य त्रासदीको सन्दर्भमा सहयोग र प्रशिक्षणका निम्ति नेसनल गार्डसँग सहकार्य भनिएको छ । 'नेपालले चाहेका वेला यसबाट निस्कन सक्ने' भनेर विज्ञप्तिमा भनिएबाट अमेरिकाले नेपाललाई एसपिपीमा स्वीकार गरिसकेको देखिन्छ । गजब भएन र ? यसबारे संसद्मा पक्ष र प्रतिपक्षले अज्ञानता प्रकट गरेका र दोष एकअर्कामाथि थोपरेको हेर्दा सरकार र संसद्लाई थाहै नहुने गरी नेपाल अमेरिकी कूटनीतिक संरचनाको सदस्य भइसकेको देखिन्छ । विगतमा जेजस्तो भए पनि अहिले नेपाली सेनाले एसपिपी देशको हितमा नहुने भनेर जसरी दृढता देखाएको छ, त्यसलाई सकारात्मक मान्नुपर्छ । तर, नेपालको पारम्परिक असंलग्न परराष्ट्र नीतिको भन्जन गर्ने प्रयास अन्जान हो वा योजनाबद्ध, खोज्नु जरुरी छ ।

स्थितिको भयावहता केमा पनि छ भने अमेरिकाको साम्राज्यवादी योजनाको अंग भएको थाहा हुँदाहुँदै तथा व्यापक विरोधका बाबजुद एमसिसी संसद्बाट सहजै पारित भएको धेरै भएको छैन । यसको विरोधमा आँधी-तुफान मच्चाउने पार्टीहरूले पनि संसद्मा यसको पक्षमा मतदान गरे, आश्चर्यजनक रूपमा उनीहरूको बोली फेरियो र संसद्मा पक्ष र विपक्ष सबै एउटै मोर्चामा देखिए । यो नेपाली राजनीतिमा व्याप्त भयावह अविश्वनीयता तथा अवसरवादिता थियो ।

यसपटक संसद्मा राजनीतिक दलहरू एसपिपीको विपक्षमा देखिएका छन् । तर, जसरी सरकार र राजनीतिक दलहरू सहजतापूर्वक एकअर्कामा दोष थोपर्दै आफू पानीमाथिको ओभानो बन्न खोज्दै छन्, पत्याउन गाह्रो छ । अमेरिकी प्रशासन वा दूतावासले सोझै सेनासँग सम्पर्क त गरेन होला ! (सरकार र मन्त्रालयको जानकारीविना कुनै दूतावासले सेनापति वा सैन्य संस्थामा सम्पर्क गरिरहेको छ भने यो झन् गम्भीर र संवेदनशील हुन जान्छ ।) निश्चय नै उसले कुनै मन्त्रालय वा सम्बन्धित निकायमा सम्पर्क गरेको हुनुपर्छ । फेरि यस अवधिमा सरकार पटक-पटक फेरिएको छ । विगत सात वर्षमा, शीर्षमा देखिने प्रायः प्रमुख नेताहरू (देउवा, प्रचण्ड, ओली, यादव) कुनै न कुनै रूपमा सरकारसँग जोडिएका छन् । परिस्थितिले सत्ताधारी पक्ष र विपक्ष सबैलाई एउटै डोरीमा बाँधिरहेको छ ।

अमेरिकी दूतावासको विज्ञप्तिमा एमसिसीजस्तै एसपिपीलाई पनि प्राकृतिक आपदा तथा भयावह त्रासदीमा सहयोग र दक्ष जनशक्ति निर्माणसँग जोडिएको दुई देशका सेनाबीचको साझेदारी कार्यक्रमका रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । तर, त्यसै विज्ञप्तिमा एसपिपीबारे इन्डो-प्यासिफिक रणनीति (आइपिएस)को रिपोर्टमा उल्लेख गरिएको पनि स्वीकार गरिएको छ । आइपिएस अमेरिकी साम्राज्यवादी योजनाको दक्षिण-पूर्वी एसिया तथा दक्षिण एसियामा वित्तीय तथा सामरिक उद्देश्यपूर्तिको क्षेत्रीय रणनीतिक अंग हो । आइपिएसका सन् २०२२ का प्रकाशनहरूकै अनुसार यसले आफ्ना अति निकटस्थ रणनीतिक साझेदार देशहरूलाई एलाइज तथा कूटनीतिक साझेदार देशहरूलाई पार्टनर्सको श्रेणीमा राखेको छ । आइपिएसमा भनिएअनुसार भारत अमेरिकाको कूटनीतिक साझेदार (पार्टनर)मध्येको एक हो । अमेरिकाले भारतलाई दक्षिण एसिया तथा दक्षिण-पूर्वी एसियामा नेतृत्वका रूपमा समर्थन गर्ने नीति लिएको देखिन्छ । आइपिएस प्रकाशनहरूमा भारतलाई भारतीय प्रशान्त महासागरीय क्षेत्रमा मुख्य सुरक्षा प्रदायक (नेट डिफेन्स प्रोभाइडर)का रूपमा हेरिएको छ, र यसका माध्यमबाट क्षेत्रमा अमेरिका तथा उसका पार्टनर देशहरूको सुरक्षा हितलाई सुदृढ बनाउने उद्देश्य भनिएको छ । प्रस्ट छ, आइपिएस दक्षिणपूर्वी तथा दक्षिण एसिया क्षेत्रमा अमेरिकाको सामरिक, वित्तीय र कूटनीतिक हित साधनको बहुउद्देश्यीय संरचना हो ।

सैद्धान्तिक रूपमा सुरुदेखि नै असंलग्न परराष्ट्र नीति अँगालेको भए पनि भूराजनीतिक स्थितिका कारण नेपाल व्यवहारमा ००७ सालदेखि नै अस्थिर रहँदै आएको छ । दक्षिणी ढल्काइ नेपालको पारम्परिक चरित्रझैँ रहिआएको छ । गणतन्त्रको आगमनपछि यहाँ उत्तरी कूटनीतिको पनि ठूलै स्वर सुनिन थालेको छ । त्यसो त अमेरिकी कूटनीति पनि नेपालमा वेलावेलामा निर्णायक देखिने गरेकै छ । तर, दक्षिण र उत्तरको कूटनीतिक नियमितताजस्तै अब अमेरिकीहरू पनि अघि सरेको देखिन्छ ।

●●●

विगतमा जे-जस्तो भए पनि अहिले नेपाली सेनाले एसपिपी देशको हितमा छैन भनेर जसरी दृढता देखाएको छ, त्यो सकारात्मक छ । तर, नेपालको पारम्परिक असंलग्न परराष्ट्र नीतिको भन्जन गर्ने प्रयास अन्जान हो वा योजनाबद्ध, खोज्नु जरुरी छ ।

●●●

एमसिसी पारित गर्ने वेला कांग्रेस महामन्त्री गगन थापाले यसलाई गैरसैन्य उद्देश्यको कार्यक्रम भनेका थिए । तर, अमेरिकी सैन्य उच्चाधिकारी नेपाल आउनु र राजनीतिक भेटघाट गर्नु, त्यसलगत्तै अमेरिका र नेपालबीच गरिने भनिएको एसपिपी सम्झौताको मस्यौदा सार्वजनिक हुनुले अमेरिकी कूटनीति शृंखलाबद्ध हुँदै गएको देखिन्छ । हुन त यसै मस्यौदाको सार्वजनिकीकरणका कारण एसपिपीबारेका गोप्य दस्तावेज बाहिरिनु र अन्ततः अस्वीकरणमा टुंगिनु राम्रै हो । अमेरिकी दूतावासले यसलाई नक्कली दस्तावेज भनेको छ । तैपनि, प्रश्न भने गम्भीर छ, अमेरिकी पक्षले ल्याएको होइन भने यो दस्तावेज कहाँबाट आयो ? यसको जवाफ खोज्ने जाँगर कसैले देखाउँदैन ।

आसन्न अमेरिका भ्रमणको दौरान प्रधानमन्त्री देउवाले अन्यथा गरेनन् भने तत्काल चौतर्फी दबाबका कारण एसपिपी अस्वीकृत हुने वातावरण बन्नु राम्रो हो, यसले विश्व परिदृश्यमा नेपालको एकीकृत भावनाको सन्देश नै प्रवाहित हुनेछ । तर, प्रवृत्तिका दृष्टिले सत्तामा दलाल र अवसरवादी चरित्र विद्यमान रहँदासम्म यो अस्थायी परिणाम मात्र हो । राजनीतिक पार्टीहरूको गैरराजनीतिक चरित्र र व्यवहार, जसरी भए पनि कमाउ प्रवृत्ति, गैरजिम्मेवार सत्तासंरचना तथा स्वेच्छाचारी प्रशासन तथा वैदेशिक समर्पणको अवसरवादी र बिकाउ परिवेशमा हेर्दा एसपिपीका अन्तर र बाह्य कथाहरूले भयावह भविष्यतिर संकेत गर्छन् ।

(नयाँ पत्रिका)

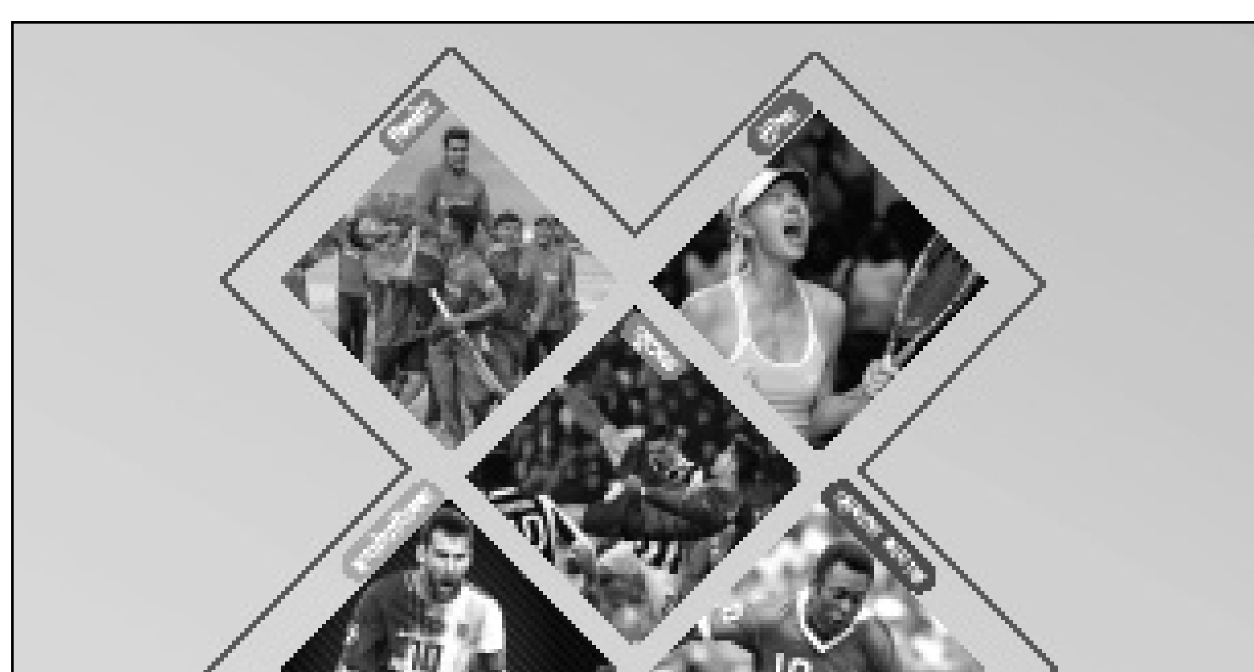

असंवेदनशील राजनीति र एसपिपी

डा. चुन्दा बज्राचार्य

संसद्, सेना, राजनीतिक पार्टीहरू तथा जनमत प्रायः सबै एसपिपी (स्टेट पार्टनरसिप प्रोग्राम)का विपक्षमा देखिन्छन् । संसद्को अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिले सरकारलाई, नेपाल एसपिपीको पक्षमा नरहेको भनी अमेरिकी सरकारलाई औपचारिक जानकारी गराउन निर्देशनसमेत दिइसकेको छ । सत्ताधारी गठबन्धनका शीर्ष नेताहरूले प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई अमेरिका भ्रमणका क्रममा आफूले यस आशयका कुनै सम्झौता सहमति नगर्ने भनेर जनतालाई आश्वस्त पार्नका निम्ति श्वेतपत्र जारी गर्न दबाबमूलक सुझाव दिएका छन् । यसरी पहिलो नजरमै गम्भीर र जटिल दखिने यो 'इस्यु' सहजै हल हुनेजस्तो देखिन्छ । यद्यपि, यस मामिलाले नेपालको कूटनीति तथा सत्तासञ्चालनमा राजनीतिक नियन्त्रणबारे गम्भीर प्रश्न खडा गरिदिएको छ । के नेपाली सेना स्वचालित छ ? वा यसमाथि संविधानोचित संसद् र सरकारको राजनीतिक नियन्त्रण छ ? हुन त अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिमा पेस हुँदा प्रधानसेनापति प्रभुराम शर्माले सेनाले रक्षा मन्त्रालय तथा सरकारसँग छलफल गरेर नै कामकाज गर्ने गरेको स्वीकार गरे । तर, यस्तो हो भने सन् २०१५ र २०१७ मा तत्कालीन प्रधानसेनापति राजेन्द्र क्षेत्रीले एसपिपीमा सामेल हुनका निम्ति आफ्नै हस्ताक्षरमा पत्र कसरी लेख्न भ्याए ? यस्तो संवेदनशील विषयमा संसद्, नभए कम्तीमा मन्त्रिपरिषद्को निर्णयमा सम्बन्धित मन्त्रालयले पत्राचार गर्नुपर्ने होइन र ? यति मात्र होइन, अन्तर्राष्ट्रिय सामरिक र कूटनीतिक द्वन्द्वसँग जोडिएको संवेदनशील विषयमा नेपाली सेनाको वर्तमान उच्चाधिकारीहरूले दिएको पहिलो प्रतिक्रिया यस्तो थियो, मानौँ यसबारे प्रधानसेनापति र हेडक्वार्टरलाई जानकारी नै थिएन । सैन्य प्रवक्ताले पहिलो प्रतिक्रियामा यसबारे नेपाली सेनाले कुनै किसिमको पत्राचार नै नगरेको जवाफ दिए । तत्कालीन प्रधानसेनापतिका पत्रहरू सार्वजनिक भएपछि मात्र नेपाली सेनाले यसलाई औपचारिक रूपमा स्वीकार गर्‍यो ।

सन् २०१९ मा अमेरिकी प्रशासनले एसपिपीलाई आइपिएस (इन्डो प्यासिफिक स्ट्राटेजी)मा सामेल गरेपछि यो राष्ट्रिय हितमा नहुने भनेर आफूले सरकारलाई यसमा सामेल हुन नहुने सुझाव पनि दिएको जानकारी प्रधानसेनपति शर्माले दिएका थिए । तर, त्यतिवेला यो मामिला गुपचुप नै राखियो । अमेरिकी सरकारले एसपिपी कार्यान्वयनका निम्ति ताकेता गरेपछि मात्र बबाल सुरू भएको हो । अहिले सबै आ–आफ्नो पल्ला झार्दै छन् र यसको दोष अर्काको टाउकामा थोपर्ने प्रयास गरिरहेका छन् । प्रतिनिधिसभा निर्वाचनको तयारी सुरू हुँदै छ, त्यसैले एकअर्काको टाउकामा दोष थोपर्ने र आफूलाई पानीमाथिको ओभानो देखाउने 'एसपिपी दोहोरी' लामो चल्ने देखिन्छ ।

वास्तवमा यो देशको सुरक्षा र परराष्ट्र नीतिको गम्भीर उल्लंघन तथा देशलाई भयावह अन्तर्राष्ट्रिय द्वन्द्वमा धकेल्ने कार्य हो । त्यसैले यो सेनाको स्वेच्छाचारिताको परिणाम हो या मन्त्री अथवा मन्त्रालयका उच्चाधिकारीहरूको लापर्बाही ? यस विषयमा खोजीनीति हुनुपर्ने हो । तर, प्रधानसेनापति, मन्त्री, सरकार र नेताहरूको भाव हेर्दा यस्तो लाग्छ, मानौँ सबै यस मामिलालाई छिटोभन्दा छिटो टुंग्याउने मुद्रामा छन् ।

प्रधान सेनापतिले सन् २०१५ र सन् २०१७ मा एसपिपीमा सामेल हुन अमेरिकी दूतावासलाई लेखिएको पत्रमा भूकम्पलगायत प्राकृतिक विपत्तिको सहायताको सन्दर्भमा लेखिएको भने । तर, ती पत्रहरूमा सुरक्षा तथा सैन्य सहयोगका प्रसंग पनि प्राथमिकतामा छन् भन्ने तथ्य सबैबाट उपेक्षित हुनु आश्चर्यजनक छ । नेपालमा अमेरिकी दूतावासको विज्ञप्तिमा पनि एसपिपीलाई प्राकृतिक प्रकोप तथा अन्य त्रासदीको सन्दर्भमा सहयोग र प्रशिक्षणका निम्ति नेसनल गार्डसँग सहकार्य भनिएको छ । 'नेपालले चाहेका वेला यसबाट निस्कन सक्ने' भनेर विज्ञप्तिमा भनिएबाट अमेरिकाले नेपाललाई एसपिपीमा स्वीकार गरिसकेको देखिन्छ । गजब भएन र ? यसबारे संसद्मा पक्ष र प्रतिपक्षले अज्ञानता प्रकट गरेका र दोष एकअर्कामाथि थोपरेको हेर्दा सरकार र संसद्लाई थाहै नहुने गरी नेपाल अमेरिकी कूटनीतिक संरचनाको सदस्य भइसकेको देखिन्छ । विगतमा जेजस्तो भए पनि अहिले नेपाली सेनाले एसपिपी देशको हितमा नहुने भनेर जसरी दृढता देखाएको छ, त्यसलाई सकारात्मक मान्नुपर्छ । तर, नेपालको पारम्परिक असंलग्न परराष्ट्र नीतिको भन्जन गर्ने प्रयास अन्जान हो वा योजनाबद्ध, खोज्नु जरूरी छ । स्थितिको भयावहता केमा पनि छ भने अमेरिकाको साम्राज्यवादी योजनाको अंग भएको थाहा हुँदाहुँदै तथा व्यापक विरोधका बाबजुद एमसिसी संसद्बाट सहजै पारित भएको धेरै भएको छैन । यसको विरोधमा आँधी–तुफान मच्चाउने पार्टीहरूले पनि संसद्मा यसको पक्षमा मतदान गरे, आश्चर्यजनक रूपमा उनीहरूको बोली फेरियो र संसद्मा पक्ष र विपक्ष सबै एउटै मोर्चामा देखिए । यो नेपाली राजनीतिमा व्याप्त भयावह अविश्वनीयता तथा अवसरवादिता थियो ।

यसपटक संसद्मा राजनीतिक दलहरू एसपिपीको विपक्षमा देखिएका छन् । तर, जसरी सरकार र राजनीतिक दलहरू सहजतापूर्वक एकअर्कामा दोष थोपर्दै आफू पानीमाथिको ओभानो बन्न खोज्दै छन्, पत्याउन गाह्रो छ । अमेरिकी प्रशासन वा दूतावासले सोझै सेनासँग सम्पर्क त गरेन होला ! (सरकार र मन्त्रालयको जानकारीविना कुनै दूतावासले सेनापति वा सैन्य संस्थामा सम्पर्क गरिरहेको छ भने यो झन् गम्भीर र संवेदनशील हुन जान्छ ।) निश्चय नै उसले कुनै मन्त्रालय वा सम्बन्धित निकायमा सम्पर्क गरेको हुनुपर्छ । फेरि यस अवधिमा सरकार पटक–पटक फेरिएको छ । विगत सात वर्षमा, शीर्षमा देखिने प्रायः प्रमुख नेताहरू (देउवा, प्रचण्ड, ओली, यादव) कुनै न कुनै रूपमा सरकारसँग जोडिएका छन् । परिस्थितिले सत्ताधारी पक्ष र विपक्ष सबैलाई एउटै डोरीमा बाँधिरहेको छ ।

अमेरिकी दूतावासको विज्ञप्तिमा एमसिसीजस्तै एसपिपीलाई पनि प्राकृतिक आपदा तथा भयावह त्रासदीमा सहयोग र दक्ष जनशक्ति निर्माणसँग जोडिएको दुई देशका सेनाबीचको साझेदारी कार्यक्रमका रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । तर, त्यसै विज्ञप्तिमा एसपिपीबारे इन्डो–प्यासिफिक रणनीति (आइपिएस)को रिपोर्टमा उल्लेख गरिएको पनि स्वीकार गरिएको छ । आइपिएस अमेरिकी साम्राज्यवादी योजनाको दक्षिण–पूर्वी एसिया तथा दक्षिण एसियामा वित्तीय तथा सामरिक उद्देश्यपूर्तिको क्षेत्रीय रणनीतिक अंग हो । आइपिएसका सन् २०२२ का प्रकाशनहरूकै अनुसार यसले आफ्ना अति निकटस्थ रणनीतिक साझेदार देशहरूलाई एलाइज तथा कूटनीतिक साझेदार देशहरूलाई पार्टनर्सको श्रेणीमा राखेको छ । आइपिएसमा भनिएअनुसार भारत अमेरिकाको कूटनीतिक साझेदार (पार्टनर)मध्येको एक हो । अमेरिकाले भारतलाई दक्षिण एसिया तथा दक्षिण–पूर्वी एसियामा नेतृत्वका रूपमा समर्थन गर्ने नीति लिएको देखिन्छ । आइपिएस प्रकाशनहरूमा भारतलाई भारतीय प्रशान्त महासागरीय क्षेत्रमा मुख्य सुरक्षा प्रदायक (नेट डिफेन्स प्रोभाइडर)का रूपमा हेरिएको छ, र यसका माध्यमबाट क्षेत्रमा अमेरिका तथा उसका पार्टनर देशहरूको सुरक्षा हितलाई सुदृढ बनाउने उद्देश्य भनिएको छ । प्रस्ट छ, आइपिएस दक्षिणपूर्वी तथा दक्षिण एसिया क्षेत्रमा अमेरिकाको सामरिक, वित्तीय र कूटनीतिक हित साधनको बहुउद्देश्यीय संरचना हो ।

सैद्धान्तिक रूपमा सुरूदेखि नै असंलग्न परराष्ट्र नीति अँगालेको भए पनि भूराजनीतिक स्थितिका कारण नेपाल व्यवहारमा ००७ सालदेखि नै अस्थिर रहँदै आएको छ । दक्षिणी ढल्काइ नेपालको पारम्परिक चरित्रझैँ रहिआएको छ । गणतन्त्रको आगमनपछि यहाँ उत्तरी कूटनीतिको पनि ठूलै स्वर सुनिन थालेको छ । त्यसो त अमेरिकी कूटनीति पनि नेपालमा वेलावेलामा निर्णायक देखिने गरेकै छ । तर, दक्षिण र उत्तरको कूटनीतिक नियमितताजस्तै अब अमेरिकीहरू पनि अघि सरेको देखिन्छ ।

एमसिसी पारित गर्ने वेला कांग्रेस महामन्त्री गगन थापाले यसलाई गैरसैन्य उद्देश्यको कार्यक्रम भनेका थिए । तर, अमेरिकी सैन्य उच्चाधिकारी नेपाल आउनु र राजनीतिक भेटघाट गर्नु, त्यसलगत्तै अमेरिका र नेपालबीच गरिने भनिएको एसपिपी सम्झौताको मस्यौदा सार्वजनिक हुनुले अमेरिकी कूटनीति शृंखलाबद्ध हुँदै गएको देखिन्छ । हुन त यसै मस्यौदाको सार्वजनिकीकरणका कारण एसपिपीबारेका गोप्य दस्तावेज बाहिरिनु र अन्ततः अस्वीकरणमा टुंगिनु राम्रै हो । अमेरिकी दूतावासले यसलाई नक्कली दस्तावेज भनेको छ । तैपनि, प्रश्न भने गम्भीर छ, अमेरिकी पक्षले ल्याएको होइन भने यो दस्तावेज कहाँबाट आयो ? यसको जवाफ खोज्ने जाँगर कसैले देखाउँदैन ।

आसन्न अमेरिका भ्रमणको दौरान प्रधानमन्त्री देउवाले अन्यथा गरेनन् भने तत्काल चौतर्फी दबाबका कारण एसपिपी अस्वीकृत हुने वातावरण बन्नु राम्रो हो, यसले विश्व परिदृश्यमा नेपालको एकीकृत भावनाको सन्देश नै प्रवाहित हुनेछ । तर, प्रवृत्तिका दृष्टिले सत्तामा दलाल र अवसरवादी चरित्र विद्यमान रहँदासम्म यो अस्थायी परिणाम मात्र हो । राजनीतिक पार्टीहरूको गैरराजनीतिक चरित्र र व्यवहार, जसरी भए पनि कमाउ प्रवृत्ति, गैरजिम्मेवार सत्तासंरचना तथा स्वेच्छाचारी प्रशासन तथा वैदेशिक समर्पणको अवसरवादी र बिकाउ परिवेशमा हेर्दा एसपिपीका अन्तर र बाह्य कथाहरूले भयावह भविष्यतिर संकेत गर्छन् । नयाँ पत्रिका

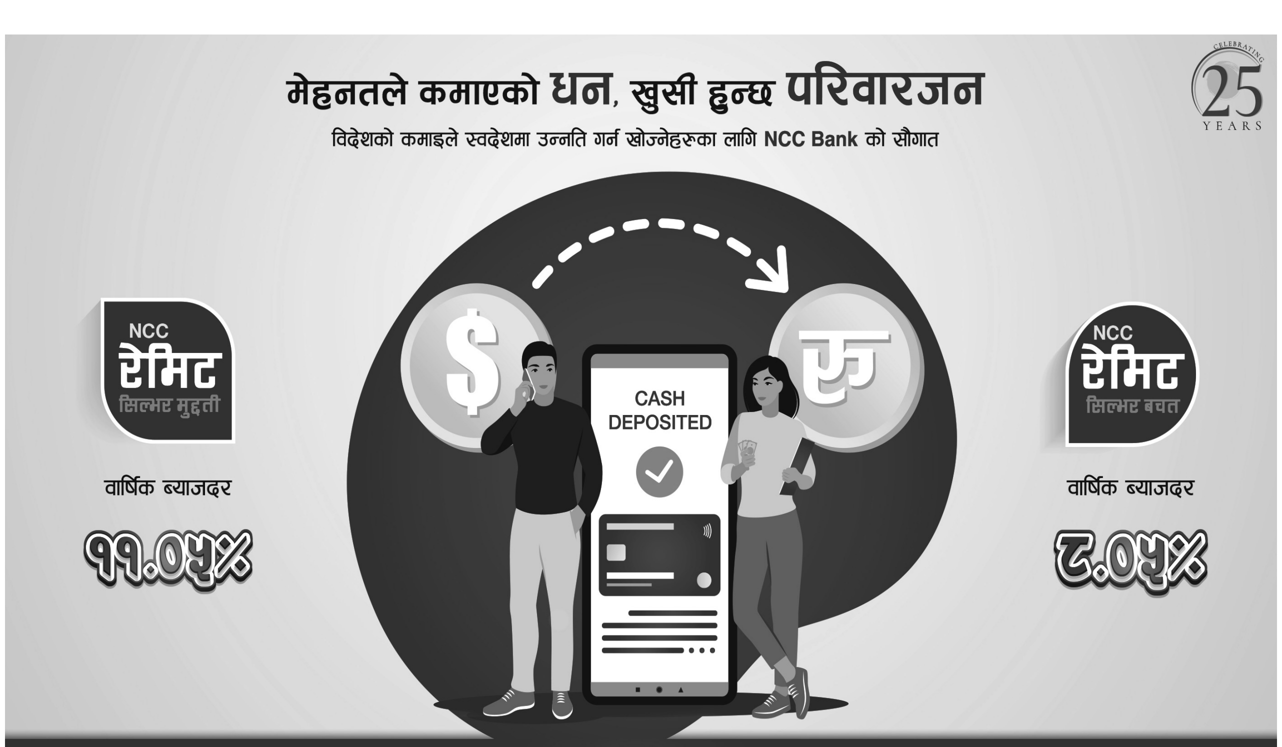

खेलकुद

प्रशिक्षक अलमुताइरीले हटाएका खेलाडी स-सम्मान फिर्ता हुने

अखिल नेपाल फुटबल संघ (एन्फा)को नवनिर्वाचित पहिलो कार्यसमिति बैठकले राष्ट्रिय फुटबल टोलीबाट बाहिरिएका १० सिनियर खेलाडीलाई ससम्मान टोलीमा फिर्ता बोलाउने निर्णय गरेको छ ।

एन्फाका नवनिर्वाचित पदाधिकारीको बुधबार शपथग्रहणपछि बसेको पहिलो बैठकले मुख्य प्रशिक्षक अब्दुल्लाह अलमुताइरीद्वारा निकालिएका १० खेलाडीलाई फिर्ता बोलाउने निर्णय गरेको हो । गत वैशाखमा मुख्य प्रशिक्षक अलमुताइरीसँग विवाद हुँदा एन्फाले नै १० खेलाडीलाई एएफसी एसिया कप छनोटमा प्रतिस्पर्धा गर्ने राष्ट्रिय टोलीबाट बाहिर राखेको थियो ।

प्रशिक्षक अलमुताइरीले सिनियर खेलाडीलाई हटाउँदै १७ जना नयाँ खेलाडीलाई मौका दिएका थिए । कप्तान नवयुग श्रेष्ठको कप्तानीमा प्रतिस्पर्धा गरेको नेपाल समूह चरणबाटै बाहिरियो । एएफसी कपको प्रारम्भिक बन्द प्रशिक्षणमा मिडफिल्डर रोहित चन्दले होटेलदेखि अन्य सुविधा पाउनुपर्ने माग प्रशिक्षक अलमुताइरीसमक्ष राखेका थिए । प्रशिक्षक अलमुताइरीले खेलाडीको माग पूरा नगरी चन्दलाई सीधै बन्द प्रशिक्षणबाट बाहिर जान सक्ने निर्देशन दिए । चन्दले उठाएका माग जायज भएको जनाउँदै अनन्त तामाङ, अञ्जन विष्ट, विशाल राई, सुमन लामा, तेज तामाङ, विमल घर्तीमगर र दिनेश राजवंशीले बन्द प्रशिक्षण छाडेका थिए । तत्कालीन नियमित कप्तान किरण चेम्जोङले समेत खेलाडीको मागप्रति समर्थन जनाए । यद्यपि, उनी खेलाडीहरूको आन्दोलनमा सम्मलित नभए पनि समर्थन गरेकै कारण टोलीबाट बाहिरिए ।

खेलाडी र प्रशिक्षकबीचको विवाद एन्फासम्म पुग्यो । प्रशिक्षक अलमुताइरीले विनाजानकरी क्याम्प छाडेर गएका खेलाडीलाई एएफसी एसिया कप छनोटमा समावेश नगर्ने घोषणा गरे । त्यसपछि एन्फाले छानबिन समिति गठन गरेको थियो । छानबिन समितिले एन्फामा बुझाएको प्रतिवेदनमा खेलाडी दोषी नभएको र प्रशिक्षकको व्यवहार गलत भएको उल्लेख छ । सो समितिले एएफसी एसिया कप छनोटपछि सुझाव कार्यान्वयन गर्न एन्फालाई सुझाव दिएको थियो ।

खेलाडी–प्रशिक्षकबीचको विवादको अनुसन्धानका लागि भिक्टर राणाको संयोजकत्वमा गठित छानबिन समितिको प्रतिवेदनअनुसार खेलाडीलाई टोलीमा फर्काउने निर्णय गरिएको हो । एएफसी एसिया कप छनोटपछि प्रशिक्षक अलमुताइरी कुवेतमै बसेका छन् । उनी नेपाल फर्किने वा नफिर्किने भन्ने स्पष्ट भइसकेको छैन । एन्फा कार्यसमिति बैठकले मुख्य प्रशिक्षक अलमुताइरीका विषयमा छानबिन गर्न गठित समितिको प्रतिवेदनलाई ध्यानमा राख्दै अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध नबिग्रिने गरी सम्बन्धित सबै पक्षसँग छलफल र समन्वय गर्न महासचिव किरण राईलाई जिम्मेवारी दिने निर्णय गरेको छ ।

एन्फा अध्यक्षमा नेम्वाङ

अखिल नेपाल फुटबल संघ (एन्फा)को अध्यक्षमा पंकजविक्रम नेम्वाङ निर्वाचित भएका छन् । बुढानीलकण्ठस्थित पार्क भिलेज रिसोर्टमा सोमबार भएको निर्वाचनमा निकटम प्रतिद्वन्द्वी कर्माछिरिङ शेर्पालाई ४५–३९ को मतान्तरले हराउँदै नेम्वाङ चार वर्षका लागि एन्फा अध्यक्षमा निर्वाचित भएका हुन् । अध्यक्षका तेस्रा प्रत्याशी राजीव पौड्याललले एक मत पनि प्राप्त गर्न सकेनन् । निर्वाचन समितिअनुसार कुल ८४ मत खसेको थियो । यसैगरी वरिष्ठ उपाध्यक्षमा नेम्वाङ प्यानलकै वीरबहादुर खड्का विजयी भएका छन् । उनले शेर्पा प्यानलका उम्मेदवार क्षितिज पराजुलीलाई ४४–४० ले हराए । नेम्वाङले पहिलोपटक अध्यक्षमा दाबेदारी दिंदै सफलता प्राप्त गरेका छन् ।

उपाध्यक्षमा पनि नेम्वाङ प्यानलले वर्चस्व कायम रह्यो । चार उपाध्यक्षमध्ये तीनजना नेम्वाङ प्यानलका उम्मेदवार विजयी भए । उपाध्यक्षमा नेम्वाङ पक्षबाट उपाध्यक्षमा दावा लामा, विराटजंग शाही र दीपक खतिवडा विजयी भए । शेर्पा प्यानलका दीर्घबहादुर केसी (कुमार) मात्र विजयी भए । शेर्पा प्यानलका उपेन्द्रमान सिंह, रत्नकुमार श्रेष्ठ र विज्ञानराज शर्मा पराजित भए । यस्तै, नेम्वाङ प्यानलका सुन्दरमानसिंह पराजित भए । उपाध्यक्षमा निर्वाचित दावाले ४८ मत, विराट र दीपकले समान ४७–४७ मत पाए । दीर्घबहादुरले ४३ मत हासिल गरे ।

यसैगरी, महिला सदस्यमा सरिला श्रेष्ठ र पेमा डोल्मा लामा निर्वाचित भए । सरिला नेम्वाङ र पेमा शेर्पा प्यानलबाट निर्वाचित भएका हुन् । सरिलाले ४६ तथा पेमाले ४३ मत पाए । शेर्पा र नेम्वाङले २१ सदस्यीय कार्य समितिका लागि प्यानल नै बनाएर अघि बढेका थिए । साधारणसभाले एक अध्यक्ष, एक वरिष्ठ उपाध्यक्ष, चार उपाध्यक्ष र दुई महिलासहित १५ सदस्य निर्वाचित गरेको छ ।

अध्यक्षमा तीन, वरिष्ठ उपाध्यक्षमा दुई, उपाध्यक्षमा चार, महिला सदस्यमा पाँच र सदस्यमा ३६ जना गरी कुल ५० जनाको उम्मेदवारी परेको थियो ।निवर्तमान अध्यक्ष शेर्पा तेस्रोपटक अध्यक्ष पदमा लडेका हुन् । पहिलोपटक अध्यक्षमा उम्मेदवारी दिंदा उनी नरेन्द्र श्रेष्ठबाट पराजित भएका थिए । चार वर्षअघिको निर्वाचनमा नेम्वाङ र शेर्पा एकै प्यानलबाट निर्वाचनमा होमिएका थिए । उनीहरूको प्यानलले क्लिन स्विप गरेको थियो । त्यस वेलाको निर्वाचनमा शेर्पा अध्यक्ष तथा नेम्वाङ उपाध्यक्षमा निर्वाचित भए । यसपटक शेर्पा र नेम्वाङबीच आन्तरिक विवाद हुँदा दुवैले फरक–फरक प्यानलबाट निर्वाचनमा प्रतिस्पर्धा गरे ।

२०२८ सालमा झापामा स्थापित रोलिङ क्लबमा नेम्वाङ परिवारको ठूलो योगदान रहेको बताइन्छ । क्लबले त्यसवेला झापामा फुटबल गतिविधि बढाउन विभिन्न समयमा स्थानीय स्तरको फुटबल प्रतियोगिता आयोजना गर्थ्यो । यही क्रममा नेम्वाङ पनि फुटबलसँग नजिकिन पुगे । क्लबस्तरीयमा एक राम्रा खेलाडी भए पनि नेम्वाङ कहिल्यै सिनियर टोलीमा भने पर्न सकेनन् । खेलाडीका रूपमा अगाडि बढ्न नसक्ने भएपछि नेम्वाङले एक कुशल व्यवस्थापकका रूपमा करिअर बढाए । सुरूमा उनी रोलिङ क्लबको सदस्य बने । त्यसपछि तीन कार्यकाल उनले अध्यक्ष सम्हाले । उनी क्लबको प्रतिनिधित्व गर्दै झापा जिल्ला फुटबल संघमा आए । जिल्लाबाट केन्द्रीय फुटबल राजनीतिमा छिर्दै उनी २००१ मा एन्फाको केन्द्रीय सदस्य बनेका थिए ।

अध्यक्षमा निर्वाचित भएका नेम्वाङ एन्फामा प्रवेश गरेको २० वर्ष भएको छ । सन् २००२ मा उनी झापा जिल्ला फुटबल संघको प्रतिनिधित्व गर्दै एन्फाको केन्द्रीय सदस्य बनेका थिए । नेम्वाङले एन्फामा प्रवेश गर्दा नेपाली फुटबल दुई भागमा विभाजित थियो । एन्फामा पहिलोपटक केन्द्रीय सदस्य हुँदा उनका अध्यक्ष गणेश थापा थिए । गीता राणाको अध्यक्षतामा फुटबल संघ थियो । थापा र राणाबीचको फुटबल विवाद समाप्त हुँदा थापाकै नेतृत्वमा नेम्वाङ पनि एन्फामा सहभागी भए । त्यसयता उनी लगातार एन्फाको कार्यसमितिमा विभिन्न पदमा रहँदै आएका छन् ।

२०७५ वैशाखमा सम्पन्न एन्फा निर्वाचनमा नेम्वाङ पहिलोपटक उपाध्यक्ष निर्वाचित भएका थिए । तत्काल शेर्पाले चार उपाध्यक्षमध्ये नेम्वाङलाई वरिष्ठ उपाध्यक्ष बनाए । ०७१ सालमा तत्कालीन एन्फा अध्यक्ष गणेश थापाविरूद्ध एन्फा शुद्धीकरण अभियानमा नेम्वाङले शेर्पालाई सहयोग गरेका थिए । थापाले एन्फाभित्र व्यापक अनियमितता गरेको भन्दै शेर्पा र नेम्वाङसहितले देशव्यापी आन्दोलन चलाए । शेर्पा र नेम्वाङले थापाले ५८ करोड रूपैयाँ भ्रष्टाचार गरेको दाबी गरेका थिए । यही आन्दोलनको बलमै थापाविरूद्ध भ्रष्टाचारसम्बन्धी अख्तियारमा समेत छानबिन भएको थियो । अख्तियारले थापाको मुद्दा तामेलीमा राख्यो । फिफाबाट भने थापालाई दश वर्षसम्म फुटबलसम्बन्धी कुनै पनि गतिविधि गर्न नपाउने भनी प्रतिबन्ध लगायो ।

कर्पोरेट

● नबिल कार्ड प्रयोगकर्ताले कतार एयरवेजमा छुट पाउने

नबिल बैंकले कतार एयरवेजसँग बैंकका कार्ड प्रयोगकर्ताले उक्त एयरवेजको टिकट खरिद गर्दा छुट प्राप्त गर्ने सम्झौता गरेको छ । बैंकले आफ्नो कार्ड प्रयोगकर्ताले युरोप, अमेरिका र अफ्रिकाका चुनिएका गन्तव्यहरूमा लागू हुने गरी हवाई टिकट खरिद गर्दा १० प्रतिशत छुट पाउने सम्झौता गरेको हो ।

सम्झौतामा बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिलकेशरी शाह र कतार एयरवेजका बंगलादेश तथा नेपालका कन्ट्री म्यानेजर मोहम्मद एल इमामका तर्फबाट सेल्स म्यानेजर सारिक बोगटीले हस्ताक्षर गरेको जनाइएको छ । सम्झौताअनुसार जहाजको बिजनेस र इकोनोमी दुवै क्लासका टिकटमा छुट प्राप्त हुने उल्लेख छ । छुट सुविधा पाउनका लागि बैंकका कार्ड प्रयोगकर्ताले कतार एयरवेजका प्रतिनिधिलाई आफ्नो नबिल बैंकको कार्ड पेस गर्नुपर्ने जनाइएको छ ।

कतार एयरवेज अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात मूल्यांकन संस्था स्काइट्र्याक्सले फाइभ स्टार कोभिड–१९ सेफ्टि रेटिङ हासिल गरेको जनाइएको छ । बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत शाहले अन्तर्राष्ट्रिय यात्रामा कोभिड–१९ को प्रभावलाई ध्यानमा राख्दै गरिएको सहकार्यले बैंकका ग्राहकहरू लाभान्वित हुने बताए । बैंकले हाल देशभरमा एक सय ५० शाखा, एक सय ७७ एटिएम र एक हजार पाँच सयभन्दा बढी नबिल रेमिट एजेन्टहरूमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

● सानिमा बैंक र पाटन अस्पतालको सम्झौता नवीकरण

सानिमा बैंक लिमिटेड र पाटन अस्पतालबीच निम्न आर्थिक अवस्था भएका महिलाहरूको उपचारका लागि गरेको सम्झौता नवीकरण गरिएको छ । बैंकले ०७५ सालदेखि उक्त सहयोगलाई निरन्तरता दिँदै आएको हो । पाटन अस्पतालमा आयोजित कार्यक्रममा बैंकका प्रमुख निक्षेप अधिकृत सरोज गुरागाईं र अस्पतालका निर्देशक रवि शाक्यले हस्ताक्षर गरेका हुन् ।

सम्झौताअनुसार बैंकले निम्न आयस्तर भएका महिलालाई प्रतिव्यक्ति २० हजार रूपैयाँसम्म उपचारका लागि सहयोग उपलब्ध गराउँदै आएको जनाएको छ । बैंकले उक्त सम्झौता पुनः नवीकरण गरेको जनाएको छ । सानिमा बैंकले प्रत्येक 'नारी बचत खाता'बापत बैंकको तर्फबाट मासिक एक रूपैयाँका दरले नारी सामाजिक कोषमा रकम जम्मा गर्दै आएको जनाएको छ ।

उक्त संकलित रकम नारी उत्थानका लागि खर्च गर्ने उद्देश्यले नै बैंकले पाटन अस्पतालसँग सम्झौता पुनः नवीकरण गर्दै आइरहेको जनाएको छ । बैंकले हाल देशका सातै प्रदेशमा एक सय २६ शाखा र एक सय १८ एटिएममार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

● सिभिल बैंकको ऋणपत्र बिक्री प्रबन्धकमा ग्लोबल आइएमई क्यापिटल

सिभिल बैंक लिमिटेडले वार्षिक ११ प्रतिशत

ब्याजदर भएको पाँचवर्षे अवधिको ऋणपत्र जारी गर्ने भएको छ । प्रतिकित्ता अंकित मूल्य एक हजार रूपैयाँ तोकिएको ५० लाख कित्ता 'सिभिल बैंक डिबेन्चर २०८४' को निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धकमा आइएमई क्यापिटल लिमिटेड नियुक्त भएको हो ।

आइएमई क्यापिटललाई नियुक्त गरिएको सम्झौतामा बैंक र क्यापिटलको तर्फबाट हस्ताक्षर सम्पन्न भएको बैंकले जनाएको छ । यो ऋणपत्र सार्वजनिक र व्यक्तिगत तवरमा निष्कासन हुने जनाइएको छ ।

● नेपाल बैंकको बजेट गोष्ठी सम्पन्न

नेपाल बैंक लिमिटेडले आगामी आव २०७९/८० को बैंकको बजेट तथा कार्यक्रम तय गर्ने उद्देश्यले दुईदिने बजेट गोष्ठी तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । बैंकले काठमाडौंको चन्द्रागिरीमा बैंक व्यवस्थापन, बैंकका सम्पूर्ण विभाग तथा डिभिजन प्रमुखहरू र प्रादेशिक कार्यालय प्रमुखको उपस्थितिमा गोष्ठी गरेको हो ।

गोष्ठीमा ४२ जनाको सहभागिता रहेको बैंकले जनाएको छ । प्रधान कार्यालय बजेट तथा योजना विभागले आयोजना गरेको उक्त गोष्ठीमा सहभागीलाई नेपालको आर्थिक तथा वित्तीय क्षेत्रको वर्तमान अवस्था र सम्भावनासम्बन्धी प्रशिक्षणसमेत प्रदान गरिएको थियो । बैंकले सम्पूर्ण प्रदेशमा प्रदेशस्तरीय बजेट गोष्ठी सम्पन्न गरी सम्पूर्ण शाखाबाट आएका सल्लाह–सुझावका सम्बन्धमा प्रधान कार्यालयका विभाग तथा डिभिजनबीच छलफलका साथै राय–सुझावसहित बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा त्यसको प्रभावकारिता बढी हुने देखिएकाले

यस्ता कार्यक्रम प्रत्येक बर्ष आयोजना गरिँदै आएको जनाएको छ ।

कार्यक्रममा बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत कृष्णबहादुर अधिकारीले बैंकमा हाल नेपालको बैंकिङ क्षेत्रकै दक्ष तथा युवा जनशक्ति भएको बताए । यही जनशक्तिको कडा मिहिनेतले बैंक सबल र प्रतिस्पर्धी बन्न सफल भएको उनको भनाइ थियो । बैंकले हाल देशभरमा दुई सय १७ शाखा, एक सय ७९ एटिएम तथा ४९ एक्सटेन्सन काउन्टरमार्फत सेवा दिँदै आएको जनाएको छ ।

● सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंकको केन्द्रीय कार्यालयको शौचालय सार्वजनिक

सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंकले आफ्नो केन्द्रीय कार्यालय बालुवाटारमा रहेको शौचालयलाई सार्वजनिक रूपमा निःशुल्क प्रयोग गर्न दिने घोषणा गरेको छ । काठमाडौं महानगरपालिकाले महानगरभित्र सञ्चालनमा रहेका होटेल, रेस्टुरेन्ट, बैंक, व्यावसायिक कम्प्लेक्स, सपिङमल, गैरसरकारी संस्था तथा अन्य व्यवसायीलाई ऐच्छिक रूपमा आफ्नो शौचालय सार्वजनिक प्रयोगका लागि खुला गर्न आह्वान गरेअनुसार बैंकले पनि आफ्नो केन्द्रीय कार्यालयमा रहेको शौचालय खुला गर्ने घोषणा गरेको हो । शौचालय सर्वसाधारण नागरिकलाई निःशुल्क प्रयोग गर्न दिने विषयमा महानगरसँग सम्झौतासमेत गरेको बैंकले जनाएको छ । सम्झौतामा बैंकका प्रमुख सञ्चालन अधिकृत अपूर्वप्रसाद जोशी र महानगरपालिकाको सार्वजनिक–निजी साझेदारी एकाइका नूरनिधि न्यौपानेले हस्ताक्षर गरेको जनाएको छ । शौचालय बिहान ९.३० बजेदेखि पाँच बजेसम्म मात्र खुला रहने बैंकले जनाएको छ ।

● विश्व बैंकको क्षेत्रीय कार्यालय नेपालमा

अर्थमन्त्री जनार्दन शर्मा र विश्व बैंकका प्रबन्ध निर्देशक मारी अल्का मान्जेस्टुले काठमाडौंको दरबारमार्गस्थित पुनर्निर्माणपश्चात् तयार भएको विश्व बैंकको नयाँ क्षेत्रीय कार्यालयको मंगलबार संयुक्त रूपमा उद्घाटन गरेका हुन् । यो कार्यालयको उद्घाटनपश्चात् श्रीलंकामा अवस्थित उपक्षेत्रीय कार्यालय विधिवत् रूपमा नेपालमा सरेको छ । अब यही कार्यालयबाट नेपाल, माल्दिभ्स र श्रीलंकाको कार्य सञ्चालन हुनेछ ।

कार्यक्रममा विश्व बैंक नेपालको भरपर्दो विकास साझेदार भएको र सहयोग अझ बढ्दै गएको अर्थमन्त्री शर्माले बताए । 'सन् १९६९ मा विश्व बैंकबाट पहिलोपटक १७ लाख अमेरिकी डलरबराबरको सहयोग लिएकोमा हाल विश्व बैंकको वित्तीय सहयोगमा सञ्चालित २५ आयोजनाहरूमा करिब तीन अर्ब अमेरिकी डलरबराबरको प्रतिबद्धता प्राप्त भइसकेको छ,' उनले भने ।

● सार्क भेटेरिनरीको महासचिवमा डा. शीतलकाजी

सार्क क्षेत्रीय भेटेरिनरी एसोसिएसनको महासचिवमा नेपालका डा. शीतलकाजी श्रेष्ठ सर्वसम्मतले चयन भएका छन् । सार्क क्षेत्रीय भेटेरिनरी एसोसिएसनको पहिलो बैठकले डा. श्रेष्ठलाई महासचिवमा चयन गरेको हो । भारतीय भेटेरिनरी एसोसिएसनका अध्यक्ष डा. चिरन्तन कडियन सार्क क्षेत्रीय भेटेरिनरी एसोसिएसनको अध्यक्षमा चयन भएका छन् ।

सोमबार भएको बैठकमा सार्क राष्ट्रहरूमा भएका संगठनहरूको प्रतिनिधित्व थियो । नेपाल भेटेरिनरी एसोसिएसनको १४औं राष्ट्रिय सम्मेलनको अवसरमा क्षेत्रीय एसोसिएसनको पहिलो बैठक बसेको हो । बैठकले एसोसिएसनको सचिवालय नेपालमा राख्ने निर्णय गरेको छ । १४औं राष्ट्रिय सम्मेलनको उद्घाटन भूमि व्यवस्था कृषि सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय गण्डकी प्रदेशका मन्त्री चन्द्रबहादुर बुढाले गरे । सम्मेलनमा पाँच सय भेटेरिनरी चिकित्सकहरूको उपस्थिति रहेको थियो । ७० वटा कार्यपत्र प्रस्तुत गरिएको दुईदिने सम्मेलन पोखरामा सम्पन्न भएको हो । नेपालमा विश्व बैंकको वित्तीय सहयोगमा सञ्चालित परियोजनाका संख्या २५ पुगेका छन् । ती आयोजनामा करिब तीन अर्ब अमेरिकी डलरबराबरको सहयोग प्रतिबद्धता प्राप्त भइसकेको छ । नयाँ क्षेत्रीय कार्यालयको उद्घाटन गर्दै अर्थमन्त्री शर्माले नेपालको विकास प्रयासमा विश्व बैंक लामो समयदेखि भरपर्दो साझेदारका रूपमा रहिआएको बताए । कार्यालयको विस्तार र स्तरोन्नतिसँगै संस्थामा काम गर्ने कर्मचारीको जिम्मेवारी पनि बढ्ने मन्त्री शर्माले विश्वास व्यक्त गरे । 'विश्व बैंकले वित्तीय स्रोतलगायत ज्ञान, अनुभव र विश्वव्यापी असल अभ्यास पनि आदान–प्रदान गर्छ । विश्व बैंक अनुभवी र विषयविज्ञले भरिएको संस्थाका रूपमा चिनिँदै आएको छ,' उनले भने, 'त्यसको लाभ नेपालले पनि लिने विश्वास गरेको छु ।'

विश्व बैंकअन्तर्गतको अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगमले सन् २००७ देखि नेपालमा काम सुरू गरेको र यसले निजी क्षेत्रको सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने भएकाले नेपालका निजी क्षेत्रसमेत लाभान्वित हुने विश्वास लिएको मन्त्री शर्माले बताए । नयाँ क्षेत्रीय कार्यालय अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डमा आधारित भई निर्माण सम्पन्न गरेको विश्व बैंकले जनाएको छ ।

● एनआइसी एसियाका ग्राहकलाई घातक रोगको बिमाबापत ३० लाख भुक्तानी

एनआइसी एसिया बैंकले सर्वश्रेष्ठ बचत खाता तथा न्यु प्रिमियम सुपर चामत्कारिक बचत खाता योजनाअन्तर्गत बैंकमा उक्त बचत खाता खोलेका ग्राहकलाई ३० लाख रूपैयाँ बिमा रकम भुक्तानी दिएको छ । बैंकले तीनजना ग्राहकलाई घातक रोगको बिमाबापत प्रतिव्यक्ति १० लाख रूपैयाँका दरले कुल ३० लाख रूपैयाँ बिमा रकम भुक्तानी गरेको हो । बिमा लाभ प्राप्त गर्नेमा इलाम शाखामा सर्वश्रेष्ठ बचत खाता 'एम्बासडर' श्रेणीको खाता खोलेकी रेनुदेवी चौधरी, कुलेश्वर शाखामा सर्वश्रेष्ठ बचत खाता 'केएमसी एम्बासडर' खोलेका पुष्कर सापकोटा र सामाखुसी शाखामा न्यु प्रिमियम सुपर चामत्कारिक बचत खाता 'डाइमन्ड' श्रेणीको खाता खोलेकी विमला दाहाल रहेको जनाइएको छ । उनीहरूलाई बैंकले नेपाल इन्स्योरेन्स तथा नेको इन्स्योरेन्ससँगको सहकार्यमा बिमा रकम भुक्तानी गरेको जनाएको छ ।

बैंकको बचत खातामा उपलब्ध बिमा सुरक्षण योजनाअन्तर्गत हालसम्म देशभरका एक हजार ६० जनाभन्दा बढी ग्राहकले घातक रोग बिमाबापत दुई करोड १० लाख रूपैयाँ, दुर्घटना बिमाबापत ४० लाख रूपैयाँ र मेडिकल बिमाबापत दुई करोड ६१ लाख रूपैयाँ गरी कुल पाँच करोड ११ लाख रूपैयाँभन्दा बढी बिमा रकम प्राप्त गरिसकेको बैंकले जनाएको छ । बैंकले हाल सर्वाधिक उच्च ब्याजदर, १८ वटा घातक रोगहरूको बिमा, दुर्घटना बिमा र मेडिकल बिमा पाँच वर्षसम्म ८४ लाख रूपैयाँसम्मका तीन बिमामा निःशुल्क सेवा दिएको जनाएको छ । यसका साथै तीन कर्जासम्बन्धी सर्वश्रेष्ठ फाइदाहरू र १८ अन्य अतुलनीय सर्वश्रेष्ठ फाइदाहरू गरी कुल २४ सर्वश्रेष्ठ फाइदाहरू भएको सर्वश्रेष्ठ बचत खाता सञ्चालन गरिरहेको जनाइएको छ ।

यस बचत योजनाअनुसार ग्राहकले प्राप्त गर्ने बिमा, कर्जासम्बन्धी सुविधाहरूलगायत डेबिट कार्ड, मोबाइल बैंकिङ, इन्टरनेट बैंकिङ, क्रेडिट कार्ड, प्रिपेड डलर कार्ड, डिम्याट खाता, मेरो सेयर खाता, इ–कमर्स नवीकरण, चेक क्लियरिङ, आरटिजिएस, आइपिएस–सी, आइपिएस–फन्ड ट्रान्सफर, लकर मार्जिन, लकर सेवा र एटिएम सेवाहरू ग्राहक महानुभाव एवं निजले मनोनीत गरेका अन्य तीन व्यक्तिका लागिसमेत पाँच वर्षका लागि पूर्ण रूपमा निःशुल्क हुने व्यवस्था गरेको बैंकको दाबी छ । हाल बैंकले देशभरमा तीन सय ५९ शाखा, चार सय ७३ एटिएम, एक सय दुई विस्तारित काउन्टर एवं ८१ शाखारहित बैंकिङमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

बाग्लुङ उद्योग वाणिज्य संघको अध्यक्षमा कँडेल

बाग्लुङ उद्योग वाणिज्य संघको अध्यक्षमा नरेश कँडेल सर्वसम्मत चयन भएका छन् । संघको १८औं महाधिवेशनबाट कँडेलको नेतृत्वमा नयाँ कार्यसमिति चयन भएको छ । संघका निवर्तमान महासचिवसमेत रहेका कँडेल र पूर्वकेन्द्रीय सदस्य निर्माणकुमार श्रेष्ठ 'वासु' अध्यक्षका लागि प्रतिस्पर्धामा थिए ।

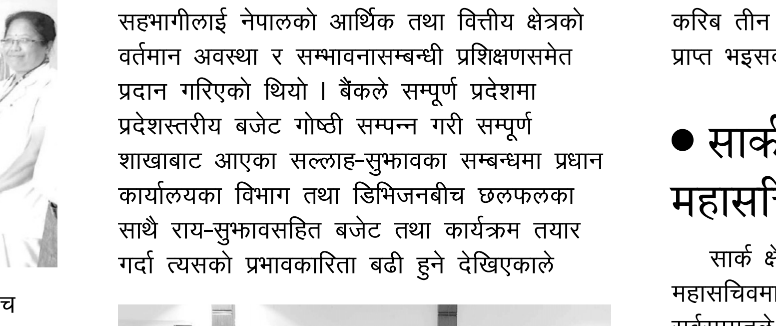

अध्यक्ष र दुईजना उद्योग सदस्यबाहेक खुला १४ सदस्य र दुई महिला सदस्यमा पनि यसअगाडि नै सहमति जुटिसकेको थियो । अध्यक्षका दुवै आकांक्षी नेपाली कांग्रेसनिकट भएका कारण अन्तिम समयमा सर्वसम्मत नेतृत्वको चयनका लागि पार्टीले भूमिका खेलेको हो । उम्मेदवारहरूको सहमतिमा बनेको कार्यदलले नरेश कँडेललाई अध्यक्षमा सर्वसम्मत बनाएको थियो ।

उद्योग वाणिज्य संघको १८औं महाधिवेशनबाट अध्यक्षमा नरेश कँडेल, महिला सदस्यमा यमुना रेग्मी, शिवकला थापा, उद्योग सदस्यमा ऋषिराम गौतम, निलेश राजभण्डारी, खुला सदस्यहरूमा श्रीजय श्रेष्ठ, अर्जुन चोखाल, इन्द्रमणि पौडेल, ईश्वरजङ राजभण्डारी, उमाकान्त शर्मा 'बाबु', गणेशराज लम्साल, दीपक हमाल, नवीनकुमार श्रेष्ठ, भूपाल कार्की, महेन्द्रप्रसाद शर्मा, राजु गौतम, सज्जयकुमार श्रेष्ठ, विष्णुप्रसाद अधिकारी र विष्णुराज पन्त सर्वसम्मत चयन भएको प्रमुख निर्वाचन अधिकृत अधिवक्ता भूमीश्वर गौतमले बताए । कार्यसमिति बैठकले पदाधिकारी चयन गर्नेछ ।

वाम एकतालाई...

३२, जसपाको १३ (दुई निलम्बित) समेत र राष्ट्रिय जनमोर्चाको १ थियो अहिले गठबन्धनमा रहेका दलहरूले पहिला आफूले जितेको स्थानलाई कायम राखेर नेकपा एमालेले जितेको क्षेत्रलाई मात्र भाग लगाउने रणनीति लिएका छन् । माओवादी केन्द्रको असार १५ गते बस्ने केन्द्रीय समितिको बैठकले आगामी चुनावको तयारी लगायतका अन्य विषयमा छलफल गर्ने र त्यसपछि मात्र सिट बाँडफाँडमा कुरा अघि बढाउने रणनीति लिएको छ । सत्ता गठबन्धनमा रहेको जनता समाजवादी पार्टी आन्तरिक विवादमा फसेको भएपनि उपेन्द्र यादव भने अहिलेकै सत्ता गठबन्धनको पक्षमा देखिएका छन् । जसपाको संघीय परिषद्का अध्यक्ष डा. बाबुराम भट्टराई भने आवश्यक परे पार्टी विभाजन गरेरै भएपनि आफू अनुकुल समिकरण बनाउने रणनीतिमा रहेका छन् ।

नेपाली कांग्रेसलाई भने कतै वाम गठबन्धन बन्ने हो कि भन्ने आशंकाले सताईरहेको बेला केही व्यक्तिहरूले वाम एकताको गृहकार्यलाई अघि बढाएका हुनाले माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृतले वाम एकताको कुरालाई देखाएर कांग्रेससँग वार्गेनिङ्ग गरी धेरै सिट आफ्नो पक्षमा पार्ने रणनीति लिएका छन् । माओवादी र एकीकृत समाजवादीको त्यो रणनीतिलाई निस्तेज पार्न कांग्रेसले आफुले पाउनुपर्ने सिट संख्यामा केही कमी भएपनि सहमति जनाउन सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल र एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपालले वाम एकतालाई देखाएर धेरै सिट हात पार्ने दाउमा रहेको प्रष्ट हुँदै गएको छ ।

मन्त्रीहरुको...

रणनीति ।

अर्थमन्त्रीले राजस्वको दरमा हेरफेर गर्न अनाधिकृत व्यक्तिलाई अधिकार दिइनु नेपालको इतिहासमै अभूतपूर्व हो । त्यो विषय संसदमा कुरा उठ्दा समेत प्रधानमन्त्री देउवा नसुनेजस्तो गरेर बसेका छन् । गठबन्धनका मन्त्रीहरूलाई चलाउँदा सत्ता गठबन्धन टुट्ने र आफ्नो कुर्सी हल्लिने सम्भावना भएकाले प्रधानमन्त्री मौन बसेका छन् । सत्ता गठबन्धनमात्र होइन आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थको बचाउमा समेत प्रधानमन्त्री लागि परेका छन् । कोही समयअघि विदेशबाट आएको अवैध रकम खुल्ला गरिदिन नेपाल राष्ट्रबैंकलाई अर्थमन्त्री हुँदै प्रधानमन्त्रीले अनाधिकृत निर्देशन दिए तर राष्ट्रबैंकका गभर्नरले त्यस्तो निर्देशन पालना नगरेकाले उनलाई मन्त्रिपरिषद्को बैठकबाट हटाउने निर्णय गर्न अर्थमन्त्री र प्रधानमन्त्री सफल भएपनि सर्बोच्च अदालतले सरकारको निर्णयलाई खारेज गर्दै गभर्नर माथि कारबाही नगर्न अन्तरिम आदेश दियो त्यही आदेशनुसार गर्भनर पुन बहाली भए ।

यी सबै तथ्यहरूले प्रमाणित हुन्छ प्रधानमन्त्री देउवा आफ्नो सत्ता बचाउनका लागि जस्तोसुकै हथकण्डा अपनाउन र आफ्ना मन्त्रीहरूले जस्तो सुकै उदण्डता देखाउँदा पनि कुनै कारबाही गर्न तयार रहेका छैनन् भने । विधि, विधान र पद्दतिको नारा जप्ने देउवा सरकार पछिल्लो समयमा विधि, विधान र पद्दतिले होइन मुढे बलले सरकार सञ्चालन गर्न चाहिरहेको के प्रमाणित भएन र ?

जनतालाई...

मारमा परेका छन् ।

शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकार बेथितिको चाङ्गमा बसेको छ । सर्वसाधारण जनताले प्रयोग गर्ने सबै सामानको मूल्यबृद्धि भएको छ । खास गरेर पेट्रोलिमय पदार्थमा भएको मूल्यबृद्धिले गर्दा सबै सामानको मूल्यबृद्धि भएको छ । नेपाल आयल निगमले प्रत्येक १५/१५ दिनमा मूल्यबृद्धि गर्दै आएको छ । उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको वाणिज्य हेर्ने सचिव नै नेपाल आयल निगममा सञ्चालक समितिको अध्यक्ष रहने व्यवस्था भएकाले गर्दा सरकारको प्रत्यक्ष रूपमा हस्तक्षेप रहेको छ । अध्यक्ष नै सचिव रहने व्यस्थाले गदा अध्यक्ष मार्फत प्रधानमन्त्री र सम्बन्धित मन्त्रीले आफूहरूले चाहेजस्तो निर्णय निगममा गराउने भएकाले गर्दा सञ्चालक समितिपनि रबरस्ट्याम्प जस्तै रहेको छ । नेपाल आयल निगमका कार्यकारी अधिकृत र अध्यक्ष मिलेर सञ्चालक समितिमा आफुहरूले चाहेजस्तो निर्णय गराउँदै आएका छन् । निगमले विदाको दिन आफ्नो डिपोबाट पम्पवालाहरूलाई पेट्रोलिमय पदार्थ विक्रि वितरण गर्दैन विदाको भोलीपल्टमात्र विक्रि वितरण गर्ने गरिएकाले पम्पवालाहरू अघिल्लो दिन वा कार्यालय खुलेको दिनमा मात्र पेट्रोलिमय पदार्थ खरिद गर्ने गरेका छन् ।

यस पटक आइतबार अर्थात असार ५ गते राती १२ बजेबाट लागु हुने गरी पेट्रोल डिजेल, मट्टितेल लगायत हवाई इन्धनको मूल्यमा ठुलो मात्रामा मूल्य बृद्धि गरियो । आइतबार दिउँसो निगमको डिपोबाट ३४ लाख लिटरभन्दा बढी पेट्रोल र झण्डै त्यो भन्दा बढी डिजेल पम्पवालाहरूले खरिद गरेका थिए । सोही दिन रातिबाट लागु हुने गरी पेट्रोल, डिजेल, मट्टितेल लगायत हवाई इन्धनको मूल्य बृद्धि गरियो । पेट्रोलमा प्रतिलिटर २१ रूपैंया बृद्धि गरि भने डिजेलमा २७ रूपैंया बृद्धि गरियो । आइतबार केही लाख पेट्रोलिमय पदार्थ सेवाग्राहीहरूले खरिद गरेका भएपनि पम्पमा बाँकी रहेको पेट्रोल, डिजेलबाट ठुलो रकम नाफा हुने भएपछि त्यही नाफा रकम हात पार्नका लागि निगमका कार्यकारी निर्देशक र अध्यक्षले सञ्चालक समितिको बैठकमा प्रधानमन्त्री र मन्त्रीको आदेश यस्तो छ भन्दै सञ्चालक समितिका सदस्यहको मुख बन्द गराएको एक सञ्चालकले नै बताएका छन् । यसरी त्यस दिन गरेको निर्णयले गर्दा करोडौं करोड रकम हात पारेको निगम सूत्रले दाबी गरेको छ । निगममा उमेश थानी कार्यकारी निर्देशक बनेर आएपछि उनको एकमात्र उदेश्य कमाऊधन्दा भएको र उनी पहिला नै विवादित व्यक्ति रहेका भएपनि कांग्रेसका कार्यकर्ता भएका र प्रधानमन्त्रीका निकट रहेका हुनाले उनले निगमका उच्च तहका कर्मचारीहरूलाई समेत वेवास्ता गर्दै एकलौटी निर्णय गरिरहेको सूत्रले दाबी गरेको छ । जनतालाई आवश्यक पर्ने कुनै सुविधा दिन नसक्ने देउवा सरकार यसै कारणले गर्दा जनताको लागि बोझ बन्दै गएको छ ।

आफ्नो...

निकै पहिला देखि नै घाटामा गएको र अबौं ऋणमा डुबेको भएपनि मन्त्री आलेले आफ्ना मान्छेलाई एयरलाइन्समा नियुक्ति दिन कार्यकारी अध्यक्षलाई दबाब दिंदै आएका थिए । आलेको पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपालले समेत मन्त्री मार्फत आफ्ना केही मान्छेलाई नियुक्ति दिन भनेकोमा अधिकारीले केही काम भई सकेका र केही प्रक्रियामा रहेको बताएका थिए । तर मन्त्री आले अझ आक्रोशित भएका हुनाले उनले अध्यक्ष अधिकारीलाई बर्खास्त गर्ने क्रममा बैधानिकता पुऱ्याउनका लागि मन्त्रिपरिषद्को बैठकमा निलम्बनको प्रस्ताव लगेर अधिकारीलाई निलम्बनमा राखेका छन् ।

प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारका केही मन्त्री विवादका घेरामा तानिएका भएपनि त्यस्ता मन्त्रीहरूलाई बर्खास्त गर्नुको बदला तिनै विवादास्पद मन्त्रीहरूले लगेका प्रस्तावमा मन्त्रिपरिषद्को बैठकले निर्णय गर्नु भनेको प्रधानमन्त्री देउवा जसरी भएपनि आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न तयार रहेका छन् भने प्रष्ट भएको छ । खास गरेर माओवादी केन्द्रबाट मन्त्री बनाइएका अर्थमन्त्री जनार्दन शर्मा नेकपा एकीकृत समाजवादीबाट मन्त्री भएका प्रेम आले र रामकुमारी झाँक्री विवादित भएको भएपनि उनीहरूलाई हटाउने तर्फ न त देउवा तयार छन् न त उनीहरू संलग्न भएका पार्टीहरू नै । यसरी आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्नका लागि अरूलाई दोष लगाएर आफू पानी माथिको ओभानु बन्ने प्रवृत्तिले गर्दा स्थायी सरकार भनिने कर्मचारि तन्त्रमा समेत नराम्रो असर पर्न सक्ने सम्भावना समेत बढ्दै गएको छ ।

गठबन्धन...

समेत भ्रष्टाचारका नयाँ नयाँ इपिसोडहरू सार्वजनिक हुन थालेका बेलामा यो गठबन्धन सरकार विधिमा चलेको छ, न्यायमार्गी हो भनेर भन्नु नै व्यर्थ छ ।

सबैलाई थाहा छ, नागरिकता जस्तो संवेदनशील विषयमा कानुन बनाउँदा हचुवा र हतार गर्नु आत्मघाती हुनेछ । चुनाव आउँदैछ र चुनाव जित्नकै लागि हचुवाको निर्णय गर्दा राष्ट्रले पछुताउनु पर्ला, यतातिर सबैले ध्यान दिए राम्रो हुनेथियो ।

राष्ट्रघात...

त्यो जित कांग्रेसको मात्र नभएर पाँच दलीय गठबन्धनको जित हो भन्ने हेक्का कांग्रेसले राखेको देखिएन ।

सरकार र राजनीतिक दलहरूका बारेमा लेख्न र बोल्नुको कुनै अर्थ देखिँदैन । सरकार आफ्नो आलोचना भएको देख्न र सुन्न समेत चाहाँदैन भने राजनीतिक दलहरू पनि त्यस्तै भएका छन् । सरकार र राजनीतिक दलहरूको अनुत्तरदायि व्यवहार दोहारिरहने गरेका छन् । राजनीतिक र शासकीय बेथितिबाट मुलुकको विकासको सम्भावना पर पर धकेलिँदै गएको भएपनि सरकार र राजनीतिक दलहरू त्यसलाई स्वीकार गर्नुको बदला आ आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्नेतर्फ अग्रसर भएका छन् । राष्ट्रघातै गरेर भएपनि अहिलेको सत्य वास्तविकता भनेको यहि हो ।

हाम्रो स्वाभिमान,
कृषि कर्मको सम्मान

धान रोपौं, खाद्यान्नमा
आत्मनिर्भर बनौं

राष्ट्रिय धान दिवस
(असार १५) भव्य
रुपमा मनाऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

एसपीपीमा संलग्न नहुने सरकारको निर्णय

काठमाडौं । निकै लामो विवाद पछि सरकारले अमेरिकाको स्टेट पार्टनरसिप प्रोगाम (एसपीपी)) मा नेपाली सेनालाई सहभागि नगराउने निर्णय गरेको छ । सोमबार बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले एसपीपीमा आवद्ध नहुने जानकारी परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत अमेरिकी सरकारलाई पत्र पठाउने निर्णय समेत गरेको छ ।

सरकारको यो निर्णयसँग अमेरिकाको युटा राज्यको नेसनल गार्ड र नेपाली सेनाबीचको सहकार्यमा समेत अब पूर्ण विराम लागेको छ । एसपीपी सम्बन्धी विषयलाई आपसी सहकार्य नगर्ने गरी टुँग्याईएको सरकारको भनाई रहेको छ ।

सडक देखि संसदसम्म यो विषयले प्रवेश पाएको थियो । नेपालले अपनाउँदै आएको असंलग्न परराष्ट्र नीतिको प्रतिकूल हुने प्रावधान राखिएको एसपीपी सम्झौताको मस्यौदा (ननपेपर) एक साता अघि सार्वजनिक भएपछि त्यस विषयमा विवाद उत्पन्न भएको थियो । उक्त दस्तावेजलाई लिएर चौतर्फी आलोचना भईरहेको थियो भने प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको आसन्न अमेरिका भ्रमणमा उक्त सम्झौतामा सही गर्न सक्ने आशंकामा सत्ता पक्ष र विपक्षका सांसदहरूले गरेका थिए ।

यहि विषयलाई लिएर प्रतिनिधिसभा अर्न्तगत रहेको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिले गत शुक्रबार परराष्ट्रमन्त्री नारायण खड्का नेपाली सेनाका प्रधानसेनापति प्रभुराम शर्मा र परराष्ट्र सचिव भरतराज पौडेलसँग छलफल समेत गरेको थियो । उक्त समितिले एसपीपीमा संलग्न नहुन स्पष्ट रूपमा औपचारिक किसिमले परराष्ट्र मन्त्रालयमार्फत अमेरिकालाई अवगत गराउन निर्देशन समेत दिएको थियो । आइतबार प्रधानमन्त्री देउवालाई समितिमा बोलाइएको भएपनि उनी समितिमा गएका थिएनन् ।

नेपालमा रहेको अमेरिकी दुतावासले असार १ गते पत्रकार सम्मेलन गर्दै एसपीपीमा संलग्न हुन नेपालले २०१५ र २०१७ मा निवेदन दिएको बताएको थियो । सोही पत्रकार आधारमा २०१९ मा नेपाललाई स्वीकार गरिएको अमेरिकाको भनाई रहेको थियो । सो विषयलाई लिएर चर्को आलोचना भएको र सत्ता गठबन्धनकै नेताहरूले त्यसको विरोध गरेको हुनाले प्रधानमन्त्री देउवाले सत्ता गठबन्धनलाई बचाई राख्न त्यसलाई स्वीकार नगर्ने निर्णय मन्त्रिपरिषद्को बैठकबाट गराएका हुन् ।

बिजुली निर्यात खुशी कि बिस्मात् ?

काठमाडौं । भारतमा ३६५ मेगावाट बिजुली निर्यात गरेको ढ्वाङ् फुक्दैगर्दा उद्योग क्षेत्रबाट तथ्याङ्क आयो–नेपाल भित्रका ६४.४ प्रतिशत उद्योग जेनरेटरबाट चलाउन बाध्य छन् । बिजुली निर्यात कथा हो कि सत्य ?

सत्य त के पनि हो भने अहिले पनि नेपालले ३८ रूपैयाँ युनिटमा बिजुली किन्छ । सत्य के पनि हो भने नेपालले निर्यात गरेको बिजुली ११ रूपैयाँमा हो । भारतबाट आयात गर्दा ३८, भारतलाई निर्यात गर्दा ११ । नेपाल बिजुली निर्यात गरेर धनी बन्ने सपना नभए के हो ?

सरकराले डिजेलको भाउ लिटरमै झण्डै २ सय पुऱ्याइसकेको छ । यति महगो डिजेल बालेर चलाएको उद्योग धन्दाबाट उत्पादित बस्तु कति महगो होला ? बिजुली निर्यात गर्ने बेला नहुँदा भारतका लाभका लागि बिजुली निर्यातको नाटक देखाउनु सरकारको नादानी होइन र ?

इच्छाराज...

न्यायाधीशले यस्तो दलाल वार्तामा सामेल हुनु नै अनैतिकता हो ।

सुरूका वार्तामा जागिर जान्छ कि भनेर डराएका न्यायाधीश कोइराला उच्च अदालतमा पनि उनकै आदेश सदर गराउने अधिवक्ता पोखरेलको आश्वासनपछि सहमत भएका देखिन्छन् । तिनै न्यायाधीशले अडियो सार्वजनिक भएपछि आफूले नैतिकता नगुमाएको बताएर जग हँसाएका छन् । स्मरणीय छ, इच्छाराज तामाङलाई ठगी मुद्दामा २०७८ पुस १४ गते काठमाडौं जिल्ला अदालतले पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाउन आदेश दिएको थियो ।

बचत गर्दा ध्यान दिऔं ।

सहकारी लगायत वित्तीय
संस्थामा रकम जम्मा गर्दै हुनुहुन्छ ?
हो भने,
त्यस्ता संस्थाको वित्तीय
विश्वसनियताको परीक्षण गर्न नविर्सौं।
अधिक लाभको लोभमा नफसौं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार